(II.)

A NAGYSZALONTAI EV. REF. EGYHÁZMEGYE

1898 AUGUSZTUS 31. NAPJÁN

N.-SZALONTÁN TARTOTT KÖZGYŰLÉSÉNEK

ÉS

BIRÓSÁGI ŰLÉSÉNEK

JEGYZŐKÖNYVE.

SZERKESZTETTE

NAGY IMRE

EGYHÁZMEGYEI LELKÉSZI FŐJEGYZŐ.

KIADTA: A NAGYSZALONTAI EV. REF. EGYHÁZMEGYE.

DEBRECZEN,

NYOMATOTT A VÁROS KÖNYVNYOMDÁJÁBAN.

1897. — 909.

(II.)

A NAGYSZALONTAI EV. REF. EGYHÁZMEGYE

1898 AUGUSZTUS 31. NAPJÁN

N.-SZALONTÁN TARTOTT KÖZGYŰLÉSÉNEK

ÉS

BIRÓSÁGI ŰLÉSÉNEK

JEGYZŐKÖNYVE.

SZERKESZTETTE

NAGY IMRE

EGYHÁZMEGYEI LELKÉSZI FŐJEGYZŐ.

KIADTA: A NAGYSZALONTAI EV. REF. EGYHÁZMEGYE.

DEBRECZEN,

NYOMATOTT A VÁROS KÖNYVNYOMDÁJÁBAN.

1897. — 909.

A NAGYSZALONTAI EV. REF. EGYHÁZMEGYE

1898 AUGUSZTUS 31. NAPJÁN

NAGYSZALONTÁN TARTOTT KÖZGYŰLÉSÉNEK

JEGYZOKÖNYVE.

Jelen voltak:

Széll Kálmán esperes és *Tisza Kálmán* egyházmegyei gondnok elnöklete alatt:

I. Tanácsbirák:

Lelkészi részről:	Világi részről:
Balog Ambrus	Benedek László
Márk Ferencz	Dr. Balogh Elek
Nagy Imre	Hadházy Kálmán
Böszörményi Lajos	Gr. Tisza Kálmán.
Sipos Imre	
Hajdú Elek	

II. Jegyzők:

Nagy Imre, Kozma Zsigmond lelkészi, — Hadházy Kálmán világi részről.

III. Lelkészek:

Bagdi János anti, Kolumbán Áron kötegyáni, Szabó István geszti, Szathmáry István remetei, Boros Gábor árpádi, Szondy Géza szentleányfalvai, Ónody Sándor mezőgyáni, Fogarassy Bálint radna-lippai, Budai János b.-böszörményi, Váczi Dezső bélzerindi, Bethlendy Sándor tamásdai, Vadas Gyula cserm ői, Szabó József boros-sebesi, Bódogh János bajji, Pató Károly k.-apátii, Gál György fekete tói lelkész.

IV. Számvevőszéki tagok:

Dr. Márk Ferencz, Bagdi János számvevőszéki jegyző és egyházmegyei pénztárnok is.

V. Tanitói testület képviselői:

Kiss Gábor, Varga Károly.

VI. Egyházak világi képviselői:

Fazekas István, Gyulai Lajos Nagy-Szalontáról, Kesztyüs Lajos Sarkadról, T. Gyenge Gergely Mező Gyánból, Varga András Vadászról.

Esperes — buzgó ima után — melegen üdvözli Tisza Kálmán egyházmegyei gondnok úr ő nagyméltóságát, mint magyar országos ev. ref. egyházunk bölcs vezérét, nemes példaadóját; üdvözli az egyházmegye tanácsbiráit, jegyzőit, a megjelent lelkészeket, a tanitói testület s az egyházak képviselőit, általában egyházmegyei közgyűlésünk minden alkotó tagját, és a közgyűlést megnyitja.

Tárgyalás előtt:

Széll Kálmán esperes meghatott hangon emlékezik meg Ercsey Sándor volt egyházmegyei tanácsbirónak elhunytáról, s bejelentvén, hogy koporsójára egyházmegyénk nevében koszorút helyezett, azon közhelyesléssel fogadott inditványt teszi, hogy a megboldogultnek emléke jegyzőkönyvünkben örökíttessék meg.

ERCSEY SÁNDOR

született 1826 szeptember 2-án; meghalt 1898 julius 23-án — hosszas szenvedés után — életének 72-ik évében.

Nagy-szalontai ev. ref. egyházmegyénknek 35 éven át buzgó tanácsbirája, két ízben zsinati képviselője, egyházmegyei lelkészi gyámintézetünknek elnöke volt.

Egyházi közügyeink intézésében negyedfél évtizeden át igaz hűséggel, példás szorgalommal forgolódott.

Egyházmegyei lelkészi gyámintézetünk élén — lelkészi özvegyeink és árváink jövőjének anyagi biztositásán — önzetlenül fáradozott.

Mint egyházmegyénk egyik oszlopembere, szakértelemmel munkált és világoskodott közöttünk.

Áldó emlékezetünkben kimagasló helyet vivott ki magának.
Hálás szivünk imája koszorúzza sirját.
Legyen áldott Istentől munkás életének emlékezete!

54. A tanitói testület — s az egyházak megjelent képviselői beadják megbizó leveleiket.

Neveik felolvasása után a fent irt sorrendben igazoltatnak.

55. Esperes jelenti, hogy gróf Tisza István egyházmegyei tanácsbiró — egészségi okokból, — Diószegi Mihály gyantai lelkész halaszthatatlan teendői miatt jelen közgyűlésünkön meg nem jelenhetnek.

Sajnos tudomásul vétetik.

56. Az esperes által kinyomatott s kiosztatott tárgysorozat

felolvasottnak tekintetvén, a tanácskozás sorrendjéül szolgál.

57. Olvastatott a szavazatbontó bizottság következő jegyzőkönyve:

„Jegyzőkönyv.

Felvétetett Nagy-Szalontán 1898 julius 23-án, az üresedésben levő egyházmegyei két világi tanácsbiróságra beérkezett szavazatok felbontása alkalmával.

Jelen voltak: Széll Kálmán ev. ref. esperes, Böszörményi Lajos, Dr. Balogh Elek e. m. tanácsbirák.

1. sz.

Esperes üdvözölve a megjelent szavazatbontó bizottság tagjait, előterjeszti, hogy a 4—1898 sz. egyházmegyei végzés folytán, az üresedésbe jött egyházmegyei két világi tanácsbiróságra szavazásra hivta fel a presbyteriumokat: -- ezen felhivás folytán 44 egyházból 56—56 szavazat érkezett be. Szavazatot nem küldött be a kis-peregi egyház.

A beérkezett szavazatok felbontása alkalmával kiderült, hogy a 44 egyházból beküldött 56—56 szavazat mind jogérvényes.

Ezen 44 egyházból beérkezett 56—56 jogérvényes szavazatból:

1. Hadházy Kálmán	45	szavazatot nyert.
2. gr. Tisza Kálmán	33	„ „
3. Szikszay Lajos	12	„ „
4. Balogh László	10	„ „
5. Tabajdi Sándor	6	„ „
6. Borbély László	2	„ „
7. Böszörményi Károly	1	„ „
8. Kovács Károly	1	„ „
9. Vajda István	1	„ „
10. Szemes Péter	1	„ „
Összesen :	112	szavazat.

Miért is —

Hadházy Kálmán és

gr. Tisza Kálmán, mint a kik általános többséget nyertek, a nagy-szalontai ev. ref. egyházmegye világi tanácsbiráiul jelentettek ki.

2. sz.

A beérkezett szavazatok a számbavétel után —

megsemmisittettek.

3.

Ugyanezen alkalommal előterjeszti esperes, hogy az üresedésben levő lelkészi gyámintézeti választmányi tagságra 33 szavazat érkezett be hozzá, melyek is felbontatván, kiderült, hogy ezen beérkezett 33 szavazatból

1. Szikszay Lajos	31	szavazatot nyert.
2. Dr. Balogh Elek	1	„ „
3. Tabajdi Sándor	1	„ „
Összesen:	33	szavazat.

Miért is Szikszay Lajos, mint általános többséget nyert, lelkészi gyámintézeti választmányi tagul jelentetett ki.

Szavazatot nem küldtek be: az anti, belényesi, borossebest, bihar-zsadányi, kis-peregi, k.-apátii, pankotai, s.-kereszturi, szakáli és tenkei lelkészek.

Nem tagjai a gyámintézetnek: az ágyai, cserműi és fekete-tóti lelkészek. — E két czimen nem szavazott 13 lelkész.

4. sz.

A beérkezett szavazatok a számbavétel után

megsemmisittettek.

Kmf.

Széll Kálmán
ev. ref. esperes.
Dr. Balogh Elek.
Böszörményi Lajos."

A választás eredményét örvendetes tudomásul veszi egyházmegyénk közgyűlése.

Hadházy Kálmán és gróf Tisza Kálmán a tanácsbirói esküt leteszik, s esperes által szivélyesen üdvözöltetnek.

Hadházy Kálmán és gróf Tisza Kálmán ujonnan választott egyházmegyei tanácsbirák megköszönik a gyüleke-

zetek ismételt izben nyilvánult s kitüntető bizalmát, és tisztök hű teljesitését igérve, a tanácsbirói széket lelkes éljenzések közt elfoglalják.

Szikszay Lajosnak lelkész-gyámintézeti választmányi taggá történt megválasztatását, ugyancsak örvendetes tudomásul veszi egyházmegyénk közgyűlése.

58. Gróf Tisza Kálmán megválasztott egyházmegyei tanácsbiró, aljegyzői tisztéről lemondván:

megbizatik esperes, hogy az egyházmegyei világi aljegyzőség betöltését illetőleg, a szabályszerű eljárást foganatosítsa.

59. Olvastatott esperesnek a következő jelentése a törvényszerű egyházlátogatásról:

„Nagytiszteletű egyházmegyei Közgyűlés!

A folyó évben teljesitett törvényszerű egyházlátogatásról a következőkben van szerencsém beterjeszteni jelentésemet:

N.agy-Szalontán, Szakálon, K.-Apátiban, B.-Böszörményben, Mező-Sasson M.-Homorogon és Komádiban személyesen végeztem a törvényszerű egyházlátogatást.

Az ugrai, b.-zsadányi, okányi, sarkad kereszturi, sarkadi, mező-gyáni, geszti és nagy-harsányi egyházakban Nagy Imre és Márk Ferencz egyházmegyei tanácsbiró urak; a kis-peregi, német-peregi-, szemlaki, szentleányfalvai, aradi, ménes-gyoroki, radna-lippai, pankotai, boros-sebesi és cserméi egyházakban Balog Ambrus tanácsbiró ur Szondy Géza szentleányfalvai lelkészszel együttesen;

az árpádi, fekete-tóti és tenkei egyházakban Böszörményi Lajos tanácsbiró ur Kolumbán Áron kötegyáni lelkész kiséretében, — a gyantai, b.-ujlaki, sonkolyosi, jánosfalvai, fenesi, tárkányi, nyégerfalvai és remetei egyházakban pedig Sipos Imre egyházmegyei tanácsbiró urral együttesen;

a kötegyáni, anti, fekete-gyarmati, n.-zerindi, tamásdai, bajji, erdőhegyi, ágyai, bél-zerindi, vadászi és erdő-gyaraki egyházakban Sipos Imre és Hajdu Elek egyházmegyei tanácsbiró urak végezték ezt fölkérésem folytán.

A tisztelettel idezárt egyházlátogatási jegyzőkönyvek alapján, a következő fontosabb és részben hatósági intézkedést igénylő ügyeket van szerencsém kiemelni:

1. *Kitünő tanitók*: Kapéri Károly n.-szalontai fiu, — Török Gyula, Váczy Sándor, Szabó Gyula, Kiss István, Bakk János n.-szalontai leánytanitók; — Szabó József n.-zerindi fiu, — Lehóczky József n.-zerindi leánytanitók; — Szőke János okányi fiu, — Kiss Gábor okányi leányta-

nitók; — Mikó Márton sarkadi fiu, — Gyöngyösi Elek sarkadi leánytanitók; — Harmathy Gusztáv ugrai fitanitó, Koczóh Lajos ágyai leánytanitó, Tatai Ambrus bajji vegyes iskolatanitó, Asztalos Ferencz b.-böszörményi leánytanitó, Posta Lajos fekete-gyarmati leánytanitó, Szentandrási Kálmán komádii leány-, Papp Imre és Kiss Gyula komádii fiutanitók, Báthory István gyanté-pusztai vegyes iskolatanitó és Stiglicz Sándor mező-sassi fiutanitó.

A vallástanitást „kitünő“ eredménynyel végezték Fogarassy Bálint radna-lippai lelkész, Aradon a felsőbb tanintézetekben Csécsi Imre lelkész, — az elemi iskolákban Kovács Pál „jeles“ eredménynyel; — Belényesen a gör. kath. főgymnasiumban és az állami leányiskolában Sipos Imre lelkész „jeles“ eredménynyel, — Remetén Szathmáry István lelkész, — Sonkolyoson Nagy Elek lelkész szintén „jeles“ eredménynyel a helybeli állami iskolában. Jánosfelván Tóth Lajos, — Kisházán Vidics János helybeli állami tanitók „jeles“ eredménynyel, — a nagy szalontai gymnasiumban Nagy Márton segédlelkész „jeles“ eredménynyel végezték a vallástanitást.

Gyantán a leányiskolát tanitó hiányában Diószegi Mihály lelkész vezette az egész iskolai évben „jeles“ eredménynyel.

2 *Komádiban a Kiss* Sándor vezetése alatt levő belső fiuiskolában Rigó Mihály volt segédtanitóul alkalmazva esperesi fölhatalmazvány mellett, — s a kettőjök vezetése alatt levő ezen iskola kétségtelenül mutat némi haladást, de még most sem elégiti ki a törvényes kivánalmakat. Feltünő az, hogy ezen iskolában 47 növendék van bejegyezve 4 osztályban, — és igy 50%-al kevesebb, mint a többi iskolákban, — a kik közül 37 volt a vizsgálaton jelen. Az első osztály növendékei „kielégitő“ eredményt mutattak, — a többi 3 osztály növendékei pedig, — valószinüleg a multban elhanyagolt tanitás miatt — nagyon hézagos s részben a folyó évi mulasztások által igazolt előhaladást tanusitottak.

3. Ugyancsak *Komádiban Kiss György* külső leányiskolai tanitó bejelentette, hogy agg korára való tekintetből a jövő 1898/99. tanévben nyugdijaztatását fogja kérni.

4. *Geszten* a *Kiss Lajos* leánytanitó vezetése alatt levő iskola örvendetes haladást mutat; — feltünő azonban, hogy a fiuiskolából az V-ik osztály növendékei egészen hiányoztak, — a nagy munkaidő miatt csupán csak a konfirmácziói oktatásra járván a növendékek; — ezen visszaélés megszüntetésére a presbyterium utasittatott.

5. *Sarkad-Kereszturon* a *Balla József* vezetése alatt álló VI. osztályu vegyes iskola növendékei, rendkivül rendetlenül járnak iskolába s köztük példátlan nagy a mulasztók száma, melynek orvoslásáért minden eredmény nélkül tették meg lelkész és presbyterium a megfelelő törvényes följelentést; — ez a körülmény okozza aztán, hogy a tanitás eredménye — főleg a „Számtan“-ból — nagyon gyönge. Utasittatott a presbyterium, hogy Biharmegye közigazgatási bizottságának 1895. november 4-én

kelt 1175. számu végzése értelmében járjon el, — másfelől az iskolájában hiányzó taneszközöket a jövő tanév kezdetére szerezze be.

6. *Árpádon* visszaesést mutat a *Németh József* vezetése alatt levő fiuiskola, — miért is utasittatott, hogy jövőre a tanitásban nagyobb szorgalmat tanusitson.

7. *Belényes-Ujlakon* mulhatatlanul szükséges egy második iskola felállitása, mert 125 tanköteles gyermeket egy alacsony tanteremben jól elhelyezni s VI osztályban jól vezetni teljes lehetetlen, ugy hogy Matolcsi Gyula tanitó dicséretreméltó szorgalma sem képes ezzel a nehézséggel megküzdeni; — miért is a törvényszerű egyházlátogatóság azon véleményben van, hogy a már tervbe vett állami iskolának mielőbbi létesitése végett, egyházmegyénk keresse meg Biharvármegye tanfelügyelőjét, miután Belényes-Ujlakon egy második iskola felállitására halaszthatatlan szükség van.

8. *Tárkányban* a fiuiskolában levő padok nagyobb része teljesen hasznavehetetlen; — miért is utasitandó a tárkányi presbyterium, hogy ezen különben is nem nagy költségbe kerülő, de az iskolába járó növendékek egészségére és előmenetelére igen fontos iskolai padok kijavitásáról, illetőleg az iskoláknak uj székekkel való ellátásáról haladéktalanul gondoskodjék.

9. *Járványos betegség* miatt a tanitás eredménye nem volt elbirálható *M.-Homorogon*, *Tamásdán*, mivel az iskolák bezárva voltak; valamint nem volt elbirálható *Szent-Leányfalván* sem, miután a tanitó: Kósa Olivér állami iskolai tanitóvá neveztetvén ki, — állomását évközben elhagyta.

10. *Ménes-Gyorokon* a *Budai Ödön* vezetése alatt levő vegyes iskola a törvényszerű egyházlátogatóság véleménye szerint, jelen alkalommal haladást mutatott ugyan, — de mivel Aradmegye közigazgatási bizottságának fölterjesztése alapján, a vallás- és közoktatásügyi miniszterium f. évi julius 16-án kelt 44,992. számu leiratában, a ménes-gyoroki ev. ref. tanitói fizetésnek 300 frtról 400 frtra leendő kiegészitését államsegélyből, azért utasitotta vissza, mert Budai Ödön tanitó kötelességét a legnagyobb mértékben elhanyagolja, miért is őt püspök ur utján kötelességének legpontosabb teljesitésére a legszigorubban utasitotta, — mi is az esperesi hivatal által f. évi julius 29-én 418. sz. a a ménes-gyoroki lelkészi hivatal utján egyfelől a presbyteriummal, másfelől Budai Ödönnel közöltetett is: — egyházmegyénk közgyűlése által fegyelmi eljárás terhe alatt utasitandónak vélem Budai Ödönt kötelességének legpontosabb teljesitésére, valamint kötelezendőnek arra is, hogy az aradmegyei kir. tanfelügyelőt győzze meg arról, miszerint tanitása és viselkedése a törvényes kivánalmaknak megfelel, annyival is inkább, mivel Budai Ödön 52—1897. sz. egyházmegyei végzés 3. pontjában utasittatott volt tanitási hiányainak helyrehozására.

11. Az egyházmegyei tanügyi bizottság nevében van szerencsém jelenteni, hogy a hozzá beérkezett adatok szerint, az 1897/8-ik tanévben,

egyházmegyénkben 98 tanitó volt alkalmazva, kik közül csak fiukat: 36, csak leányokat: 33, — együttesen a kettőt: 29 tanit; — közülök képesitve van oklevéllel: 64, — igazolványnyal: 17, — kibocsátással: 9, — lelkésztanitói képesitése van: kettőnek, — nincs képesitése: 6-nak; — ezek közül állandó: 79, — ideiglenes: 16, — segéd: 3. — A tanitók f. évi összes javadalma: 48,450 frt 79 kr; az egyházkerület által meghatározott A) tanterv szerint tanitott: 22, — B) szerint: 11, — C) szerint: 65; — „kitűnő“ eredménynyel tanitott: 24, — „jeles“ eredménynyel: 28, — „elegendő“-vel: 46. — A 6—12 éves 8597 tanköteles közül feljár: 7912, — az iskolát idő előtt elhagyta: 325, — iskolába soha sem járt: 360. — 13—15 éves korig tanköteles: 3315 közül feljár 2106, — nem jár: 1209. — Konfirmáltatott: 1194. — Az iskolai épületek száma: 82, — ebben van: 94 tanterem, melyből törvényszerű: 43, — kielégitő: 33, — türhető: 15, — rossz: 3. — A folyó iskolai évben az iskoláztatásra forditott kiadások főösszege: 54,894 frt 34 kr.

Végül tisztelettel jelentem be, hogy a 13—898. sz. egyházmegyei végzés értelmében s illetőleg az abban nyert megbizás folytán a törvényszerű egyházlátogató küldöttséget kértem föl, az egyetemes Konvent által az egyházi adózás ügyében kibocsátott „Jelentő iv“-ek betöltésére. — Ezen Jelentő iveket hitelesitő okmányaival együtt 1 példányban az egyházmegye levéltárában helyeztem el s azokról tájékoztatás végett a */. alatt csatolt „Táblás kimutatás“-t készitettem, kérvén annak egyházmegyénk jegyzőkönyvében leendő közétételét. — E Jelentő ivek másik példányát f. évi julius hó 31-én, 423. sz. a. a kiadott egyházkerületi utasitás értelmében egyházkerületi főjegyző: Zsigmond Sándorhoz terjesztettem be.

Megjegyzem, hogy a törvényszerű egyházlátogatást teljesitő küldöttség azon 15 egyházban, hol az egyházi adózás tisztán párbérszerű, felhivta a presbyteriumokat, hogy az egyházi törvény 246. és 247. §§-ai értelmében osztályos adó behozatalával rendezzék az egyházi adót a helyi viszonyok tekintetbe vételével, hogy igy az egyházi teher igazságosabban oszoljék meg.

Tiszteletem kifejezésével vagyok

Nagy-Szalontán, 1898. augusztus 22.

Széll Kálmán,
ev. ref. esperes.“

Felolvasott esperesi jelentést egyházmegyénk közgyűlése általában tudomásúl veszi, s egész terjedelmében jegyzőkönyvébe iktatja; a tett intézkedéseket jóváhagyja; inditványait határozati erőre emeli.

a) A komádii belső fiuiskolával, valamint ennek tanitójával Kiss Sándorral szemben, 52/1897. sz. egyházmegyei végzés megujitása mellett, midőn egyfelől a komádii presbyteriumnak ismételt izben kötelességévé teszi egyházmegyei közgyűlésünk a tanitás és iskolai múlasztások hatályos ellenőrzését, s oly intézkedések megtételét, me-

lyeknek következtében az iskola növendékeinek száma a többi tantermek népességével kedvezőbb arányban álljon, másfelől Kiss Sándor tanitót újolag odautasitja, hogy iskolájában az 1898—99-dik tanév egész folyamára is segédtanitót alkalmazzon.

b) Geszten a fiuiskola V-dik osztályu növendékei iskolamulasztásának meggátlására a presbyterium köteles figyelme fölhivatik.

c) S.-Kereszturon a presbyterium gondoskodjék az iskolai mulasztások megszüntetéséről, s a hiányzó taneszközök beszerzéséről.

d) Árpádon Németh József tanitó, a tanitásban fokozottabb szorgalom kifejtésére utasittatik.

e) B.-Ujlakon az égető szükséggé vált második iskola felállitása, illetőleg a tervbe vett állami iskolának mielőbbi létesitése végett, esperes urat bizza meg egyházmegyénk közgyűlése, hogy Biharmegye kir. tanfelügyelősége utján a kellő lépéseket tegye meg.

f) A tárkányi presbyteriumot utasitja egyházmegyénk közgyűlése, hogy fiuiskolájában a hasznavehetetlen iskolai padok helyébe uj czélszerű padokat állittasson be.

g) Budai Ödön ménes-gyoroki tanitótól elvárja egyházmegyénk közgyűlése, hogy miként a f. évi szabályszerű egyházlátogatás alkalmával sikert mutathatott föl iskolájában, e sikeres tanitás állandóságával Aradvármegye kir. tanfelügyelőjét is meg fogja győzni arról, hogy az állami segélyre jogosult és érdemes.

h) Az egyetemes Konvent által az egyházi adózás tárgyában kibocsátott és betöltött „Jelentő ivek“ „Táblás kimutatását“ egyházmegyénk közgyűlése jegyzőkönyvében közzéteszi, s a kimutatás elkészitéséért esperesének elismerését nyilvánitja.

Táblás kimutatás

Nagyszalontai

Lélekszám	Sorszám	Egyházközség neve	Az egyházi adót fizetők száma	egyházi összes terhe frt	kr	állami egyenes adója frt	kr	tandija 1 gyermekért frt	kr
1730	1	Ágya	490	3278	22	4371	19	nincsen	
1173	2	Ant	306	1278	83	2330	74	1	85
3270	3	Arad	884	2488	26	13969	52	az iskola községi	
1464	4	Árpád	355	1522	70	1741	74	1	85
1078	5	Bajj	245	1416	51	1519	62	nincsen	
633	6	Belényes	165	1111	67	1262	40	1	—
869	7	Belényes Ujlak	175	967	72	992	22	nincsen	
399	8	Bél-Zerind	103	380	28	784	04	„	
3145	9	Berek-Böszörmény	711	2176	—	6742	51	3	37
1837	10	Bihar-Zsadány	471	2010	89	5528	02	1	75
324	11	Boros-Sebes	134	1330	24	657	67	nincsen	
526	12	Csermő	114	539	82	930	70	2	40
1191	13	Erdő-Gyarak	285	1627	88	1344	16	4	—
1736	14	Erdőhegy	393	1868	47	4469	25	—	32
1557	15	Fekete-Gyarmat	344	2156	49	3368	60	1	35
240	16	Fekete-Tót	47	361	54	340	55	állami	
1245	17	Fenes	328	1055	24	1339	90	2	26
1554	18	Geszt	319	1878	33	7258	73	2	15
1640	19	Gyanta	384	1857	79	2987	91	2	—
137	—	l. e, Kisháza	30	315	61	226	79	állami	
103	—	l. e. Széplak	22	66	26	258	72	nincsen	
1628	20	Kis-Pereg	517	2714	58	5899	33	1	50
		Átvitel:							

az egyházi adózásról.

ev. ref. egyházmegye.

A 10 frtnál kisebb állami egyenes adót fizetők									Milyen az adózás?
száma	állami adója		egyházi összes terhe		ebből egyénenként legkisebb egyházi adó		legmagasabb egyházi adó		
	frt	kr	frt	kr	frt	kr	frt	kr	
296	1310	50	974	41	1	30	6	30	osztályos
218	872	54	734	03	2	30	11	80	„
701	—	—	1231	50	1	—	10	50	osztályos és megajánlás
315	1039	96	960	55	—	72	9	60	osztályos
198	701	27	618	38	1	84	3	87	párbéres
135	523	28	266	—	—	50	6	—	osztályos
163	861	56	617	48	—	87	7	92	„
71	255	09	138	64	1	06	5	90	„
391	1707	41	1080	25	—	75	9	74	„
247	1368	33	647	93	1	17	5	54	párbéres
114	338	58	319	90	1	—	7	10	osztályos
100	306	86	362	—	1	60	8	—	„
219	952	47	989	57	—	55	10	86	„
234	852	56	736	92	1	25	6	85	„
277	—	—	964	09	—	34	7	50	„
46	142	80	113	50	2	20	4	10	„
238	962	90	829	41	—	96	7	93	párbéres
195	882	55	641	85	—	60	8	25	osztályos
255	1140	52	953	13	1	26	7	50	„
22	116	58	2	20	—	10	—	20	közalapi adó
18	78	91	1	80	—	10	—	10	„
293	911	67	719	33	—	13	21	83	osztályos

Lélekszám	Sorszám	Egyházközség neve	Az egyházi adót fizetők száma	egyházi összes terhe frt	kr	állami egyenes adója frt	kr	tandija 1 gyermekért frt	kr
		Áthozat:							
276	—	l. e. Német-Pereg	52	641	69	1456	02	3	—
4796	21	Komádi	1377	5850	71	24247	67	2	—
922	22	Körösszeg-Apáti	175	1053	65	1147	44	2	—
2617	23	Kötegyán	554	2989	91	5219	65	2	10
908	24	Magyar-Homorog	253	725	42	1571	92	1	35
245	25	Ménes-Gyorok	103	837	74	590	24	nincsen	
1749	26	Mező-Gyán	458	1657	68	3466	—	2	10
1537	27	Mező-Sass	408	1880	75	5869	71	1	68
1248	28	Nagy-Harsány	371	1340	95	3223	84	1	92
11591	29	Nagy-Szalonta	2786	12951	98	30250	78	nincsen	
2151	30	Nagy-Zerind	496	2035	70	4967	72	1	15
2977	31	Okány	560	3269	74	6238	81	1	85
218	32	Radna-Lippa	87	648	50	524	76	állami	
410	33	Pankota	102	960	—	1242	94	1	—
710	34	Remete	117	698	86	838	—	állami	
7887	35	Sarkad	2031	9778	52	14136	60	1	—
1010	36	Sarkad-Keresztur	202	1219	71	1956	59	1	85
341	37	Sonkolyos	84	303	—	469	—	állami	
286	—	l. e. Jánosfalva	56	177	06	283	—	„	
174	38	Szakál	39	433	64	311	64	1	70
530	39	Szemlak	113	1501	36	2307	92	nincsen	
724	40	Szent-Leányfalva	251	1098	17	1495	44	1	62
579	41	Tamásda	165	870	28	1257	21	1	40
1224	42	Tárkány	290	1660	90	1975	—	1	40
213	—	l. e. Nyégerfalva	38	299	36	370	—	2	02
2087	43	Tenke	570	2588	06	3191	44	1	45
1850	44	Ugra	440	2201	90	2882	50	1	75
1450	45	Vadász	321	1604	—	2857	86	nincsen	
		Összesen:							

A 10 frnál kisebb állami egyenes adót fizetők									Milyen az adózás?
száma	állami adója		egyházi összes terhe		ebből egyenként				
					legkisebb		legmagasabb		
					egyházi adó				
	frt	kr	frt	kr	frt	kr	frt	kr	
14	58	54	69	10	2	—	10	10	osztályos
931	3396	67	1712	48	—	40	9	06	„
140	487	87	744	22	1	40	10	24	„
398	1373	49	1241	49	1	70	10	98	„
206	732	12	614	46	—	14	6	48	párbéres
78	—	—	206	99	—	17	5	87	osztályos
356	1125	51	1053	48	—	61	8	40	„
217	1033	11	485	02	—	95	7	04	„
256	—	—	759	23	1	30	8	01	párbéres
1855	6264	80	3998	95	—	40	4	25	osztályos
374	—	—	1133	70	1	84	7	30	párbéres
410	1652	39	1838	03	—	32	10	85	osztályos
66	122	11	169	10	1	10	5	50	„
69	—	—	272	20	1	60	9	20	„
100	638	—	160	68	—	45	1	71	párbéres
1584	5370	07	3880	48	1	10	5	80	osztályos
152	609	89	475	85	1	50	6	80	párbéres
76	167	24	270	95	1	60	3	99	„
53	169	22	31	15	—	25	—	70	„
28	111	40	106	42	1	84	6	19	„
59	348	43	271	99	4	61	4	61	„
116	228	95	398	36	—	49	7	92	osztályos
126	—	—	566	09	1	38	12	03	párbéres
154	1005	11	899	56	1	37	9	78	„
26	162	11	110	82	—	80	7	62	„
461	1342	40	1410	69	1	60	9	10	osztályos
314	1233	54	1379	38	1	44	10	29	párbéres
200	1022	58	653	25	2	66	4	67	osztályos

60. Olvastatott a szegény egyházaink adóterhének könnyitése tárgyában beterjesztett következő esperesi inditvány:

„Hivatkozással az egyetemes konvent 22/1898. sz. határozatára s az ennek foganatositására vonatkozó 29/1898. sz. egyházkerületi végzésre,

szegényebb egyházaink közül, az elviselhetetlenné vált egyházi terhek csökkentésére, tőkesegély alakjában adandó, közalapi állandó segélyre ajánlja egyházmegyénk, az egyházi adózás viszonyairól beérkezett „jelentő iv"-ek adatai alapján a következőket:

1. a *boros-sebesit*, hol 324 lélek közül 134, 657 forint 67 krajczár állami egyenes adó mellett 1330 frt 24 kr egyházi terhet visel; 10 frtnál kevesebb állami egyenes adót fizet: 114, — 338 frt 58 krt, egyházi terhök pedig 319 frt 90 kr; ebből a minimum 1 frt, a maximum 7 frt 10 kr osztályos e. adózás mellett;

2. az *erdő-gyarakit*, hol 1191 lélek közül 285, 1344 frt 16 kr állami egyenes adó mellett 1627 frt 88 kr egyházi terhet visel, 1 gyermekért 4 frt tandijat fizet; 10 frtnál kisebb állami egyenes adót fizet: 215, és pedig 952 frt 47 krt, egyházi terhet 989 frt 57 krt; ebből a minimum 55 kr, a maximum 10 frt 85 kr osztályos e. adózás mellett;

3. a *fekete-tótit*, hol 240 lélek közül 47, 340 frt 55 kr állami egyenes adó mellett 361 frt 54 kr egyházi terhet visel; 10-frtnál kisebb állami adót fizet 46, 142 frt 90 krt, egyházi terhet 113 frt 50 krt; ebből a minimum 2 frt 30 kr, a maximum 4 frt 10 kr, osztályos e. adózás mellett; iskolája állami.

4. *Körösszeg-apátiit*, hol 922 lélek közül 175, 1147 frt 44 kr állami egyenes adó mellett 1053 frt 65 kr egyházi terhet visel; 1 gyermekért 2 frt tandijat fizet; 10 frtnál kisebb állami egyens adót fizet 140, 487 frt 87 krt, egyházi terhet pedig 744 frt 22 krt; ebből a minimum 1 frt 40 kr, a maximum 10 frt 24 kr, osztályos e. adózás mellett;

5. *Ménes-gyorokit*, hol 245 lélek közül 103, 590 frt 24 kr állami egyenes adó mellett 837 frt 74 kr egyházi terhet visel; 10 frtnál kisebb állami egyenes adót fizet 78; egyházi terhe 206 frt 99 kr; ebből a minimum 17 kr, a maximum 5 frt 87 kr, osztályos e. adózás mellett;

6. *Radna-lippait*, hol 218 lélek közül 87, 542 frt 76 kr állami egyenes adó mellett 648 frt 50 kr egyházi terhet visel; 10 frtnál kisebb állami egyenes adót fizet 66, 122 frt 11 krt; egyházi terhet pedig 169 frt 10 krt; ebből a minimum 1 frt 10 kr, a maximum 5 frt 50 kr, osztályos e. adózás mellett;

7. *Pankotait*, hol 410 lélek közül 102, 1242 frt 94 kr állami egyenes adó mellett 960 frt egyházi terhet visel; 1 gyermekért 1 frt tandijat fizet; 10 frtnál kisebb állami egyenes adót fizet 69, kiknek egyházi terhe 272 frt 20 kr; ebből a minimum 1 frt 60 kr, a maximum 9 frt 20 kr, osztályos e. adózás mellett.

8. a *szakálit*, hol 174 lélek közül 39, 311 frt 64 kr állami egyenes adó mellett 433 frt 64 kr egyházi terhet visel; 1 gyermekért 1 70 kr

tandijat fizet; 10 frtnál kisebb állami egyenes adót fizet 28, 111 frt 40 krt; egyházi terhet pedig 106 frt 42 krt; ebből a minimum 1 frt 84 kr, a maximum 6 frt 19 kr.

Addig is, mig az országos közalap végrehajtó bizottsága által az e czélra szétküldendő bejelentő-lapok megérkeznének, melegen ajánlja egyházmegyénk a fentebb megnevezett egyházakat, a tiszántuli ev. ref. egyházkerület utján, a tőkesegély alakjában adandó segélyre; egyben fölkéri és megbizza elnökségét, hogy már ezen határozat alapján a megérkezendő bejelentő-lapokat kitölteni, s általában ugy a tiszántuli e. kerületnél, mint az egyetemes konventnél, ezen áldásos segély mielőbb folyóvá tétele érdekében közbenjárni sziveskedjék.

beadja:
Széll Kálmán,
ev. ref. esperes."

Ezen indítványt egyházmegyénk közgyűlése egész terjedelmében elfogadja, magáévá teszi, elismerése és köszönetét nyilvánitja ezen munkálatért esperes Úrnak.

61. szám. Olvastatott az esperesi jelentés az elnökileg elintézett ügyekről.

Nagytiszteletű egyházmegyei közgyűlés!

Egyházmegyénk utóbbi közgyűlése óta az elnökileg elintézett közérdekü ügyekről a következőkben van szerencsém beterjeszteni jeentésemet:

1. 1898. márczius 15-én 163 sz a. Aradmegye 10 egyházának, 16 tanító részére első ötödéves kórpótlék czimén államsegélyt kérő folyamodványát Aradvármegye kir. tanfelügyelőjéhez

és Biharvármegye 16 egyházának, 30 tanító részére hason tárgyú kérvényét április 18-án 239. sz. a. Biharvármegye kir. tanfelügyelőjéhez azon kéréssel tettem át, hogy azokat az illető megyei közigazgatási bizottságok utján pártolólag terjeszszék fel a vallás- és közoktatásügyi m. kir. miniszteriumhoz.

2. május 20-án 298. sz. a. jóváhagytam, a nagy-szalontai ev. ref. egyházmegye nevében, az anti presbyterium által az uj tanterem épitésére vonatkozó azon hozzám beterjesztett szerződést, mely szerint 1540 frtért ifj. Borbély Lajos és Kovács Lajos szalontai vállalkozók, annak terv szerinti épitését, két évi jótállás mellett oly módon, hogy legkésőbb auguszuts 1-én a kész tantermet átadják — azon kikötéssel, hogy az anti presbyterium köteles az épitést az épitkezés folyama alatt — szakértővel, legalább két ízben felülvizsgáltatni s a kész munkát is szakértői felülvizsgálat alapján venni át s arról hozzám jelentést tenni.

3. Május 25-én 311. sz. a. jóváhagytam a nagyszalontai ev. ref egyházmegye nevében a belényesi presbyterium által hozzám beterjesztett

azon építkezési szerződést, mely szerint a templom javítást, bérház építést és a lelkészi lakon levő melléképületek javítását Puskás Albert saját anyagjából 5100 forint átalány összegért vállalta fel, azon kikötéssel, hogy a belényesi ev. ref. presbyterium állásából folyólag köteles ugy az építés folyama alatt, szakértő felülvizsgálata alapján, ellenőrízni az építéshez felhasznált anyag jó minőségét, mint az építés tervszerű voltát; valamint köteles az építés befejeztével — ugyancsak szakértői felülvizsgálat alapján venni át a kész munkát s mindezekről hozzám jelentést tenni.

4. Május 28-án 314. sz. a Lehóczky József okleveles tanítót, — ki eddig Nagy-Zerinden volt leánytanitóul alkalmazva — a nagy-szalontai ev. ref. presbyterium választása alapján, ideiglenesen megerősítettem a nagy-szalontai III-ik fiuosztály tanítóságában és felhívtam arra, hogy ezen állomását f. é. szeptember 1-én foglalja el.

5. Julius 7-én 360. sz. a. Juhász József okleveles tanitót, — ki eddig Szintyén volt alkalmazva — a szent-leányfalvai presbyterium választása s a megválasztottnak szolgálati bizonyitványa s azon beterjesztett nyilatkozata alapján, hogy 6 évig a szent-leányfalvai tanitóságban marad — ideiglenesen megerősítettem a szent-leányfalvai kántorsággal egybekötött vegyesiskola tanítóságban.

6. Julus 4-én 366. sz. a. Molnár Sándor okleveles tanitót, ki eddig fekete gyarmati fitanitóul volt alkalmazva, a nagy-zerindi ev. ref. presbyterium választása alapján, ideiglenesen megerősítettem a nagy-zerindi ev. ref. leánytanítóságban.

7. Julius 4-én 367. sz- a. a kötegyáni ev. ref. presbyterium fölterjesztése alapján, és mert a nálok vegyesiskola tanitójául ideiglenes minőségben alkalmazott ifj. Kolumbán Sándor beigazolta, hogy a folyó tanévben a képezde II-ik osztályáról vizsgát tett: — engedélyeztem, hogy ideiglenes tanitói minőségben vezesse a kötegyáni vegyesiskolát, azon határozott kikötéssel, hogy f. év szeptember havában Kolumbán Sándor — igérete szerint — hátralevő vizsgáit leteszi és oklevelet szerez.

8. Julius 11-én 372. sz. a Nagy Lajos okleveles tanítót, ki eddig a szeghalmi egyházban segédlelkész-tanitóul volt alkalmazva, a szemlaki presbyterium választása s a megválasztottnak hozzám beterjesztett oklevele s esperesileg megerősitett szolgálati bizonyitványa és elbocsátó levele alapján ideiglenesen megerősítettem a szemlaki kántorsággal egybekötött vegyesiskola tanítóságban.

9. Julius 7-én 380. sz. a. Szentessy Elek okleveles tanítót a nagyszalontai presbyterium választása alapján az ujonnan szervezett nagyszalontai I ső osztályu fiuiskola párhuzamos osztályának rendes tanitóságában ideiglenesen megerősitettem és felhívtam arra, hogy ezen rendes tanítóságot, a hatóságilag megerősített díjlevél mellett, folyó évi szeptember hó 1-én foglalja el.

10. Augusztus 20 án 448. sz. a. Nagy Lajos szemlaki tanítót, bemutatott lelkészi minősitvénye alapján, felhatalmaztam arra, hogy a szemlaki egyházban — Bedrich József rendes lelkész mellett — a lelkészi összes

szolgálatokat — saját felelősségére — az 1898. augusztus hó 18 án kelt s általam Szemlakon jóváhagyott egyesség-levél értelmében jogérvényesen végezhesse segédlelkészi minőségben.

11. Augusztus 20-án 453. sz. a. a gyantai presbyterium választása alapján Nagy Sándor III-ad éves tanitóképezdei növendéket, — ki Boros-Sebesen volt ideiglenes tanitóul alkalmazva — a gyantai ideiglenes leánytanítóságban az 1898/99. tanévre ideiglenesen megerősítettem azon kikötéssel, hogy ezen 1 évi idő alatt oklevelét megszerezni köteles.

Végül tisztelettel jelentem be, hogy az 1898. XIV. t.-cz. értelmében a kiegészitésre váró lelkészi jövedelem összeirása, illetőleg a hatóságilag megállapitott lelkészi jövedelemből a törvény szerint levonható kiadások eszközlése végett az egyetemes Konvent által elrendelt eljárást foganatositottam. — Ugyanis az egyetemes Konvent által kiadott „Kimutatás"-t a fizetéskiegészitést igénylő lelkészekhez megküldöttem s őket a „Utasitás"-ban foglalt bizonyitó okmányok beszerzésére utasítottam, sőt hogy ezen fontos ügyben való eljárásuk teljesen egyöntetű legyen — őket julius hó 28-án értekezletre hívtam össze. — Az eképen beszerzett törvényszerű bizonyítékoknak a helyszínén való felülvizsgálása s azoknak a „Kimutatás"-ba leendő bevezetése végett a cserműi, pankotai, boros-sebesi, ménesgyoroki, radna-lippai, szemlaki és szent-leányfalvai egyházakban megjelentem s hasonló eljárásra kértem fel és bíztam meg az erdő-gyaraki, bajji, tamásdai, bél-zerindi, bihar-zsadányi, körösszeg-apátii, magyar-homorogi és szakáli egyházakban Nagy Imre és Márk Ferencz e. megyei tanácsbírákat; — a sarkad-kereszturi és anti egyházakban: Balog Ambrus és Zala István e. m. tanácsbirákat, — a belényesi, belényes-ujlaki, fenesi, remetei, sonkolyosi, árpádi és fekete-tóti egyházakban: Böszörményi Lajos és Sipos Imre egyházmegyei tanácsbírákat.

Kérem ezen intézkedéseknek jóváhagyó tudomásul vételét és az eljáró küldöttségek fuvarköltségének az egyházmegye házi-pénztárából leendő kiutalványozását.

Tiszteletem kifejezésével vagyok

Nagy-Szalontán, 1898. augusztus 25.

Széll Kálmán,
ev. ref. esperes.

Általában jóváhagyó tudomásul vétetik.

a) Azon szerződést. — melyet az anti presbyterium ifj. Borbély Lajos és Kovács Lajos nagy-szalontai vállalkozókkal egy új tanterem épitése tárgyában kötött, s mely szerint a vállalkozók 1540 frtért teljesitik a tervszerinti épitést és pedig két évi jótállás mellett — egyházmegyénk közgyűlése is jóváhagyja, kötelezve az anti presbyteriumot, hogy az épület szakértői felülvizsgáltatását eszközölje s erről az esperesi hivatalnak jelentést tegyen.

b) Jóváhagyja egyházmegyénk közgyűlése a belényesi egyház épitkezési szerződését is, melyet a presbyterium

Puskás Alberttel — templomjavítás, bérház épités s a lelkészi lakon levő melléképületek javítása tárgyában — 5100 forint átalány ár mellett kötött, s kötelezi a belényesi presbyteriumot a szakértői felülvizsgálat teljesíttetésére és hogy erről az esperesi hivatalhoz jelentést terjeszszen be.

c) Végül az 1898. XIV. t.-cz értelmében kiegészítésre váró lelkészi jövedelem összeírását s hatóságilag megállapítását teljesítő küldöttségek fuvarköltségét további intézkedésig az egyházmegye házi-pénztárából utalja ki ki egyházmegyénk közgyűlése.

62. sz. Olvastatott a scontro ügyekről betejesztett következő esperesi jelentés;

„Nagytiszteletű egyházmegyei Közgyűlés!

A scontro ügyekről a következőkben van szerencsém jelentésemet megtenni:

1. A vallás- és közoktatásügyi miniszerium folyó évi április hó 14-én 14,004. számu rendeletével a fenesi ev. ref. iskolánál a tanítói fizetésnek 400 frtig leendő kiegészítésére az 1897/98. tanévtől kezdve két egymásután következő tanévre, tanévenként 96 frt államsegélyt engedélyezett Puza Ilona okleveles óvónő tanitói fizetésének kiegészítésére, számadás kötelezettségének terhe alatt.

3. Debreczeni kollegiumi pénztárnok folyó évi junius hó 25-én 344. sz. a értesített, hogy a gazdasági tanács javaslata alapján a tiszántúli ev. ref. egyházkerület közgyűlése a nagy-szalontai egyházmegye újépitési ajánlata közül törölte:

1. Csermőt ... ... 8 frt 70 krral,
2. Szabó Józsefet ... ... 2 „ — „

fentartotta a követelések közül:

Sarkad-Kereszturt ... ... 10 frt 93 krral,

mely is 5 év alatt egyenlő részletekben lesz fizetendő.

3. Az egyetemes Konvent 74/1897. számu végzésében a belényesi ev. ref. egyháznak gyökeres templomjavításra 225 frt tőkesegélykamatot szavazott meg; az ennek megfelelő tőkét 4500 frtot a tiszántuli ev. ref. egyházkerület pénztárából kapta meg folyó évi junius hó 1-én azon kötelezettség mellett, hogy ezen kölcsöntőke visszaképezésére szolgáló 1 és ½ %-ot, azaz 67 frt 50 krt 32 éven át, minden esztendő augusztus 1-én köteles a tiszántuli ev ref. egyházkerület pénztárába pontosan befizetni és a befizetést igazoló nyugtát a nagy-szalontai ev. ref. egyházmegye esperesi hivatalánál, igazolásul, minden alkalommal bemutatni. — E pénz megküldése alkalmával útasítottam a belényesi ev. ref egyházat, hogy annak miképen lett felhasználásáról okmányokkal igazolt számadást köteles hozzám beterjeszteni.

4. Az egyetemes Konvent ugyancsak 74/1898. sz. végzésében, a csermői ev. ref. egyháznak templomépítési adósságra 50 frt tőkesegélykamatot szavazott meg; az ennek megfelelő tőkét 1000 frtot a tiszántúli ev. ref. egyházkerület pénztárából kapja meg folyó évi évi junius 28-án, azon kötelezettség mellett, hogy ezen kölcsöntőke visszaképezésére szolgáló 1 és ½%-ot, vagyis 15 frtot 32 éven át minden esztendő augusztus 1-én köteles a tiszántúli ev. ref. egyházkerület pénztárába pontosan befizetni és a befizetést igazoló nyugtát a nagy-szalontai ev. ref. egyházmegye esperesi hivatalánál, igazolásul, minden alkalommal kimutatni. E pénz megküldése alkalmával útasítottam a csermői egyházat, hogy annak miképen lett fölhaszálásáról okmánynyal igazolt számadást köteles hozzám beterjeszteni.

5. Az erdő-hegyi lelkész jelenti, hogy Aradmegye közigazgatási bizottsága a vallás- és közoktatásügyi miniszter ur folyó évi május hó 26-án kelt 32,570. sz. rendelete alapján azzal küldötte vissza az ötödéves tanitói korpótlékra vonatkozó kérvényét az erdőhegyi egyháznak, hogy — „miután a bemutatott költségvetésből kitetszőleg, a hitközség bír annyi jövedelmi felesleggel, amennyi az 1893. XXVI. t-cz. alapján esedékes első ötödévi tanitói korpótlékok fedezésére szükséges — ennélfogva annak államsegély útján leendő fedezése iránti kérvény figyelembe vehető nem volt."

A kis-peregi lelkész jelenti, hogy folyó évi május hó 30-án 32,850. sz. a. kelt vallás- és közoktatásügyi m. kir. miniszteri rendelet ugyanezen indokolással küldötte vissza a kis-peregi egyháznak a tanitói korpótlékra vonatkozó államsegély iránti kérvényét.

Ugy az erdőhegyi, mint a kis-peregi egyháznak ajánlottam, hogy személyesen beszéljék meg ezt az ügyet az illető m. kir. tanfelügyelővel s igyekezzenek őt meggyőzni követelésök törvényszerű voltáról s ezen esetben aztán mielőbb egy uj kérvényt adjanak be Aradmegye közigazgatási bizottsága utján a vallás és közoktatásügyi miniszteriumhoz és ha ennek sem lenne meg a kivánt sikere, akkor a törvény értelmében köteles lesz az iskolát fentartó ev. ref. egyház maga fedezni a tanitói korpótlékot — vagy ha erre képtelen volna — kénytelen lesz iskoláját községivé vagy államivá változtatni át.

6. Van szerencsém jelenteni, hogy a m. kir. vallás- és közoktatásügyi miniszterium ez ideig a következő egyházakban szolgáló tanitók részére engedélyezett államsegélyt első ötödéves tanitói pótlék fejében:

a) Vadászi tanitó: Hajdu Józsefnek folyó évről 12 forint 50 krt 1899—1903. évekre 50 – 50 forintot, folyó évi junius 21-én kelt 32,568. sz. rendeletében.

b) fekete-gyarmati tanitók: Molnár Sándor és Posta Lajos részére folyó évről 25 frtot, 1899—1903. évekre 100 frtot folyó évi évi junius hó 22-én kelt 32,571. sz. rendeletében.

c) pankotai tanitó: Hajnal Imrének f. évről 12 frt 50 krt, 1899. jan. – aug. hóra 33 frt 33 krt, f. évről junii. 28-án kelt 32,569. sz. rendeletével.

d) nagy-zerindi tanitók: Lehóczky József és Szabó József részére folyó évről 25 frtot, 1899—1903. évekre, évenként 100 forintot, folyó évi julius 7-én kelt 32,849. sz. rendeletében;

e) német-peregi tanitó: Jurányi Miklós részére f. évről 12 frt 50 krt, az 1899—1903. évekre évi 50 frtot, folyó évi julius 8-án kelt 32,847. sz. rendeletében;

f) belényes-ujlaki tanitó: Matolcsi Gyula részére folyó évről 12 frt 50 krt, az 1899—1903. évekre évi 50 frtot, folyó évi julius 31-én kelt 45,483. sz. rendeletében;

Annak kijelentésével, hogy a folyó évi segély folyó év október havában, a többi évekre szóló pedig minden január és julius havában, esedékes fél évi előleges részletekben, az illető iskolaszék elnökének szabályszerűen kiállitott s a vármegyei kir. tanfelügyelő által láttamozott nyugtáira, számadás kötelezettsége mellett fizettetik ki a megnevezett adóhivatal által; és ha a tanitó személyében változás állana be, erről a szükséges okmányok fölterjesztése mellett jelentés teendő, mert az engedélyezett államsegély egyelőre csakis a miniszteri rendeletben megnevezett tanitók évötödös pótlékának fedezésére fordítható.

Ezen miniszterí rendeleteket tudomás- és alkalmazkodás végett az illető iskolaszékek elnökeivel hiteles másolatban közlöttem.

Tiszteletem kifejezésével vagyok

Nagy-Szalontán, 1898. augusztus 23.

Széll Kálmán,
ev. ref. esperes "

Tudomásul szolgál.

63. Beterjesztetett a következő számadás, az esperesi hivatal által továbbitott hivatalos pénzekről.

Nagytiszteletü egyházmegyei Közgyűlés!

Van szerencsém jelenteni, hogy egyházmegyénk utóbbi közgyűlése óta a következő hivatalos pénzeket továbbitottam:

Sorszám	Idő, hó, nap	Okmány szám	Megnevezés	Bevétel frt	Bevétel kr	Kiadás frt	Kiadás kr
	1898						
1	ápr. 22	242	A csekély javadalmazásu lelkészek felemelt állam-segélyét átvettem e. kerületi pénztárnoktól ...	740	—	—	—
2	„ 25	ad 242	Ebből radna-lippai lelkésznek	—	—	130	—
3	„ 25	ad 242/1	Ebből cserményi lelkésznek	—	—	100	—
4	„ 25	ad 242/2	„ boros-sebesi lelkésznek	—	—	80	—
5	„ 25	ad 242/3	Ebből ménes-gyoroki lelkésznek	—	—	100	—
6	„ 25	ad 242/4	Ebből sonkolyosi lelkésznek	—	—	70	—
7	„ 27	ad 242/5	Ebből bélzerindi lelkésznek	—	—	80	—
8	„ 29	ad 242/6	Ebből fekete-tóti lelkésznek	—	—	100	—
9	„ 29	ad 242/7	Ebből remetei lelkésznek	—	—	80	—
10	„ 19	259	Közalapi ideiglen. segélyt küld e. ker. pénztárnok	150	—	—	—
11	május 4	ad 259	Ebből Sipos János b.-ujlaki lelkésznek	—	—	50	—
12	„ 4	ad 259/1	Ebből Kócsa Károly pankotai lelkésznek	—	—	50	—
13	„ 5	ad 259/2	Ebből Patóh Károly k.-apátii lelkésznek ...	—	—	50	—
14	„ 14	284	Egyházkeürleti pénztárnoktól felvettem missói segélyt	850	—	—	—
15	„ 18	ad 284	Ebből radna-lippai lelkésznek	—	—	400	—
16	„ 18	ad 284/1	Ebből erdőhegyi lelkésznek	—	—	150	—
17	„ 19	ad 284/2	Ebből boros-sebesi lelkésznek	—	—	300	—
			Átvitel:				

Sorszám	Idő hó, nap	Okmány szám	Megnevezés	Bevétel frt	Bevétel kr	Kiadás frt	Kiadás kr
			Áthozat:				
18	„ 18	294	E. ker. pénztárnoktól f. évi rendes államsegély	983	—	—	-
19	„ 21	302	Ebből egyházmegyei lelk. gyámintézetnek... ...	—	—	603	—
20	„ 20	ad: 302	Ebből belényesi lelkésznek vallástanitásért ...	—	—	50	—
21	„ 20	ad 302/1	Ebből boros-sebesi egyháznak	—	—	100	—
22	„ 21	ad 302/2	Ebből nyéger-falvai tanitónak	—	—	40	-
23	„ 21	ad 302/3	Ebből ménes-gyoroki egyháznak	—	—	100	—
24	„ 23	d 302/4	Ebből belényes-ujlaki lelkésznek	—	—	50	—
25	„ 23	ad 303/5	Ebből széplaki tanitónak	—	—	40	—
26	„ 25	312	Lelkészek tőkeképző közalapi segélyből	245	—	—	—
27	„ 27	ad 319	Ebből ménes-gyoroki lelkésznek	—	—	70	—
28	„ 27	ad 319/1	Ebből fekete-tóti lelkésznek	—	—	49	—
29	„ 27	ad 319/2	Ebből sonkolyosi lelkésznek	—	—	70	—
30	„ 27	an 319/3	Ebből szakáli lelkésznek	—	—	35	—
31	juni. 1	ad 319/4	Ebből bélzerindi lelkésznek	—	—	21	—
32	juli. 11	388	Tűzkármentesitési jutalék 1897-ről	44	—	—	—
33	„ 14	ad 388	Ezen összeg az egyházmegyei pénztárba befizettetett	—	—	44	—
			Összesen:	3012	—	3012	—

Tiszteletem kifejezésével vagyok
N.-Szalonta, 1898. augusztus 24.

Széll Kálmán,
ev. ref. esperes.

Ezen számadás megvizsgálására egyázmegyei közgyűlésünk Kolumbán Áron és Ónody Sándor közgyűlési tagokat kérte fel, kik is megbizatásukban eljárván, az 1898. április 22-től 1898. augusztus 23-ig terjedő számadás megvizsgálásáról szóló jelentésükben igazolják, hogy a számadás minden egyes tételét a nyugtákkal megegyezőknek találták s esperes részére a felmentést megadandónak véleményezik.

A számadást megvizsgáló küldöttség jelentése alapján esperesnek a felmentvény a szokásos fentartással megadatik s a számadás egész terjedelmében jegyzőkönyvbe vétetni s az iratokkal együtt levéltárba elhelyeztetni határoztatik.

64. A lelkészi árvaház felállitása tárgyában 66—1898. sz. a. hozott egyházkerületi végzésnek felolvasása után, Széll Kálmán esperes ismerteti az ezen végzésnek alapjául szolgáló küldöttségi véleményes jelentést. E szerint a ref. lelkészi fiuárvák gyámolitásának ügye összekötendő volna a lelkészi pályára lépő ifjak számának szaporitásával. Az árvák gondozása a gymnasiumi tanfolyamra lépés életszakában venné kezdetét egyházkerületünk debreczeni és m.-szigeti főgymnasiumaiban, mint a melyekben internátus van berendezve a tanulók részére. E helyeken egy-egy növendék ellátása 75 forintba kerülne, — mely összegből egy-egy lelkészi fiuárvát illetőleg 50 forintot az országos lelkészi gyámintézet pénztára, 25 forintot pedig azon egyházmegye fedezne, melynek köréből az árva a fölvételre ajánlva lesz. Az egyházmegyék a 25 forintot az államsegály járulékból vagy alapitványi kamatokból fizetnék. A segélyezés — jó osztályzat és kifogástalan erkölcsi magaviselet feltétele mellett — biztosittatnék, s a theologiai tanszakra lépők mindazon iskolai kedvezményekben részesittetnének, melyek tanpályájuk megfutását szegénységük mellett is lehetővé teszik. A theologusok számának a lelkészi fiuárvákkal leendő szaporitását, a jól szervezett internatus szigorúan vallásos irányban való növelése mozditaná elő. Az internatusba a kisebb javadalmazásu lelkészek fiugyermekei is fölvehetők, ha az évi tanfolyam 10 hónapjára eső 75 forintot megfizetik. Kivánatos volna, ha más főgymnasiumban is létesülhetne lelkészi fiuárvák gyámolitására ez internatus; valamint az is, ha az egyházkerületi közgyűlés mielőbb gondjainak kedves tárgyává tehetné a lelkészi leányárvák neveléséről való gondoskodást is.

Egyházmegyénk közgyűlése a lelkészi árvák nevelésének, gyámolitásának kérdését a maga egészében csak egy lelkészi árvaház felállitásával látja ugyan megoldhatónak, de számot vetve a kérdés anyagi oldalával, egyelőre, kezdetnek, — a küldöttségi javaslatban tervezett internatusok létesitését tekinti s tartja az adott alapokon kivihetőnek. Az internatusba fölvett egyes lelkészi fiuárvák után az egyházmegyék által fizetendő 25—25 forintot, — az egyházmegyei lelkészgyámintézeti választmány meghall-

gatásával, — az árvák részére egyházmegyénk lelkészgyámintézeti pénztárából fizetendő s esedékes osztalékból véli fedezendőnek. Az internatusba fölvétel, az ellátás költsége, valamint a czéltudatos vallásos nevelés föltételeinek biztositása tárgyában, első sorban a debreczeni és m.-szigeti, ugyanakkor s mintegy fölhivásképen a hódmező-vásárhelyi, szatmári, mező-túri és kis-uj-szállási főgymnasiumok igazgatósága, illetőleg ezek utján a főgymnasiumokat fentartó és kormányzó testületek, az egyházkerület által megkeresendők volnának.

65. A vadászi presbyterium nevében Varga András e. gondnok, — annak felemlitésével, hogy egyházukat még a lelkészi lak átalakitásából eredt s mindezideig le nem törlesztett 400 forint adósság terheli, — s hivatkozva a presbyterium határozatára, kéri annak engedélyezését, hogy takarékmagtárukat eladhassák, és abból az egyház adósságát letörleszthessék.

A vadászi egyháznak megengedi egyházmegyénk közgyűlése, hogy a lelkészi lak átalakitásából származott 400 forint adósságának részben való törlesztésére, 32 köblöt tevő takarékmagtári gabonából 24 köblöt eladhasson; — de ugyanakkor az egyházi törvények 41. §-a e. pontja alapján arra is kötelezi a presbyteriumot, hogy erről egyházmegyénk közgyűléséhez a számvevőszék útján s a gondnoki számadás kapcsában tegyen jelentést; végül pedig a rendeltetésétől elvont takarékmagtári tőkéjének helyrepótlásáról gondoskodjék.

66. A vadászi presbyterium nevében Varga András e. gondnok kéri, hogy miután „az egyház nagy nehezen képes belhivatalnokainak fizetését teljesíteni,“ új egyezséget köthessen az egyház az ő belhivatalnokaival, annyi fizetést adhasson azoknak, „a mennyit tudhat,“ és pedig e fizetést — mindent pénzre átváltoztatva — készpénzben teljesíthesse.

Folyamodó kérelméből megdöbbenéssel értesül egyházmegyénk közgyűlése némely vadászi egyháztagok azon áldatlan törekvéséről, mely az egyháztagok terheinek könnyitését az egyház belhivatalnokainak kárára akarja eszközölni, akkor, a midőn hivatalos kimutatás szerint nincsenek túlterhelve egyházi adóval az egyház tagjai; s útalva 74/1897 sz. végzésére, — melyben hasonló törekvéssel kellett szembe szállani, — de hivatkozva főleg a presbyterium nevében benyujtott, de lelkészi aláirással s hivatalos pecséttel el nem látott, megfelelő presbyteri végzéssel nem támogatott és igy alakilag is hiányos kérvény bevallott czéljára, mely — az 1871-ben lelkész, két tanitó és

11 presbyter aláirásával jegyzőkönyvileg biztosított s a „Jelentő ívben“ hatóságilag is megerősitett belhívatalnoki fizetések megcsonkítása :

szükségesnek látja, hogy Varga András gondnok és társainak törvénybe ütköző s az egyház tagjai közt csak áldatlan békételenséget, az egyház belhívatalnokaival szemben pedig elszomorító torsalkodást támasztó izgatását elítélje, és oda útasítsa folyamodót, hogy az egyházi adóteher könnyítését s a belhívatalnokok fizetésének módosítását a törvény korlátai közt és semmiképen sem a belhívatalnokok jogos jövedelmének csonkításával, — a törvény által megkivánt alakiságok megtartásával eszközölje.

67. Szentleányfalvai lelkész és gondnok beterjesztik a presbyterium 1898. évi junius hó 19-án tartott gyűlése 42. sz. a. s ugyan e napon az egyházközségi gyűlés által 4. sz. a. hozott határozatokat.

Beterjesztenek ezek mellett egy kimutatást,. mely az egyház összes tartozásait, azok között egy 1000 forintos templomépítési adósságot is felemlitve, — 2806 frt 87 krban tünteti fel.

Kérik, miszerint egyházmegyénk közgyűlése erősitse meg abbeli határozataikat, mely szerint ezen összesen 2806 frt 87 krt tevő tartozásuknak megfelelő összeget, — melyben benne van a konvent által megszavazott és folyósított 2000 frt tőkesegélynek 32 év alatti visszafizetésére szükséges 960 frt is, — az egyháztagokra (5) öt évre a közönséges egyházi adón felül kivethessenek, behajthassanak, hogy így (5) öt év alatt az összes terhektől megszabaduljanak.

Eme határozatukban az egyház kebeléből és a polit. községből netán távozó hívekre is gondolnak s ezektől a megszabott 5 év alatt, sőt korábbi távozás vagy az egyház kebeléből kilépés esetén azonnal a legnagyobb szigorral behajtani akarják a reájok eső összeget. Ellenben az egyház kebelében maradó hívekről aképen gondoskodnak, hogy ezeknek a gondnoknál egyszerű és öt évre ismétlődő jelentkezésre az egyes évre eső terheik lefizetésére 5—5 évi időhaladékot engedélyeznek, úgy hogy az 1899—1904 évekre kivetni szándékolt egyházi adó befizetésére 1924 év végéig terjedő időhaladékot adnak. — Vajjon az így jogosult késlekedő kamatot is tartoznék fizetni, erről a határozatok említést nem tesznek.

A szentleányfalvai presbyterium folyó évi augusztus hó 28-án tartott gyűlésében 62. sz. a. hozott végzésében ismételten kéri egyházmegyénk közgyűlését, hogy a fenti határozatukat erősitse meg. Ennek indokául nem hozhatnak fel egyebet, mint azt, hogy az egyház viszonyai ezt így kívánják.

Egyházmegyénk közgyűlése a beterjesztett határozatoktól a jóváhagyást megtagadja s oda útasítja a presbeteriumot, hogy a hosszú időn át felszaporodott terheinek kifizetésére hosszabb lejáratú kölcsönt felvenni igyekezzék,

hogy a bizonynyal sulyos teher az egyháztagok által könynyebben elviselhető legyen.

Egyébként megütközéssel vesz tudomást egyházmegyei közgyűlésünk arról, hogy a szentleányfalvai egyház presbyteriuma a templom épitésre a 35/1898 sz. egyházmegyei végzésben engedélyezett 650 frt helyett 1000 frt kölcsönt vett fel s az ebből származó felelősséget már most a presbyteriumra hárítja.

Megütközéssel veszi tudomásul, hogy a méltóságos és főtiszteletü convent által engedélyezett 2000 frt tőkesegélyt, melynek 32 éven át évi 30 frtnyi csekély terhét viseli a szentleányfalvai egyház, a presbyterium (5) öt év alatt visszafizetni határozta el.

S megbotránkozással fogadja a presbytérium abbeli intézkedését, mely szerint az elviselhetlennek látszó ezen 5 évi teher lefizetésére (20) husz évi haladék adására az egyház évről évre változó gondnokát hatalmazza fel, ellenben az 1895. évi XL III. t.-cz. 25. §-ának félremagyarázása mellett a községből elköltözö vagy a hitfelekezetből kilépő felektől az 5 évi kivetést egyszerre beszedendőnek, szigoruan behajtandónak határozta.

Ily határozatokhoz az egyházmegyei közgyűlés sanctióját nem adhatja meg, mert tudomása van arról, hogy a jelen évről a folyó szükséglet fedezésére a másfél teleppel biró egyháztagra 48 liter buza, 48 liter árpa, 18 frt 07 kr egyházközszükségleti adó és 3 fuvarmegváltás dijjában 6 frt, tehát 30 frt körüli teher van kivetve.

Utasittatik egyszersmind a presbytérium, hogy a mikoron adósságai kimutatását állitja össze, az adósságok különböző természetére is legyen figyelemmel s az azonnal fizetendő terhet a törleszthető adósságtól elkülönitve mutassa ki.

68. Szentleányfalvai lelkész és gondnok beterjesztik a presbytérium 1898. évi junius 19 én tartott gyűléséből 43. sz. a. s ugyanazon napon tartott egyházközségi közgyűléséből 5. sz. a. hozott egyező határozatukat a melyek szerint az eddigi adókulcs megváltoztatásával ugy az egyházi adó, mint az iskolás gyermekek utáni tandijjat megállapitották a következőkben :

I. *Személyadó czimen :*

Megállapitottak minden vagyontalan özvegy nőre: 50 krt és közköltség czimen 20 krt.

Vagyontalan házaspárra: 1 frtot és közmunka váltságban 25 krt.

Házzal vagy háztelekkel biró egyháztagra: 1 frt 25 krt; közmunka váltság czimén 25 krt.

10 hold földnél kevesebb földdel birókra: a hány hold földjük van, a fenti pénzadón kivül annyi liter buza és árpa, ugyanezekre még 1 frt közmunka váltság.

10 holddal vagy többel birókra. 10 liter buza, 10 liter árpa és 50 kr, — és közmunka váltság czimen minden 10 hold után 1 frt.

II. *Birtok adó czimen*:

Megállapitottak holdanként fél liter buzát, fél liter árpát.

III. *Tandijj czimen*:

Mindennapi iskolába járó gyermekek után fejenként és évenként 2 frt, ismétlő iskolába járó gyermekek után 1 frt.

Az ezen kulcs szerint az egyház rendes szükségleteire kivethető adóra nézve kimondották, hogy az nem haladhatja felül azon adó összegét, a mely a jelen évre már kivetve van s a mult évekre kivetve volt.

Valamint kimondották, hogy ezen adó tartozások évnegyedenkénti részletekben kivetendők s előre fizetendők.

Egyházmegyénk közgyűlése a beterjesztett adókulcsot elveti, s a presbytériumot oly uj adókulcs megállapitására utasitja, a mely alkalmazható legyen az esetre is, ha szentleányfalva ev. ref. egyházközségének oly uj adófizető tagjai lennének, kikre ezen adókulcs szerint 1000 frtnyi pénzbeli teher és 5000 liternyi buza és 5000 liternyi árpa lenne kivethető.

Mert az egyháztörvény szelleméből s annak különösen 247. §-ából, mely osztályos adó kivetését engedi meg, egyáltalán nem az következik, hogy ezen osztályos adó a végletekig fokozatosan emelhető legyen, ellenben ev. ref. egyházunk ősi gyakorlatának az felel meg, ha a fokozatosan nagyobbodó adóalapnál fokozatosan kevesbedő adóteher rovatik ki.

Mert végre nem adhat segitséget az egyházmegye az egyházközségnek arra, hogy a Mindenható által sok gyermekkel megáldott szüléknek a tanitás dijj elviselését lehetetlenné tegye.

Utasitja azért Szentleányfalva egyházközség presbytériumát. hogy az egyházi törvénynek, az egyházi és iskolai adót fizető hivek teherviselési képességének megfelelő adókulcsot készitsen s terjeszszen be jóváhagyás végett.

Utasittatik továbbá, hogy az uj adókulcsot aként állapitsa meg, hogy abból a legnagyobb teher is felismer-

hető legyen, — határozzon meg egy összeget, a melynél nagyobb teherrel egyes egyháztag nem lesz megterhelhető.

Végre utasittatik a presbytérium, miszerint mutassa ki az adókulcs ujabb megállapitása és beterjesztése alkalmával azt is, hogy az annak alapján kivethető összeg az egyház folyó szükségleteit fedezi.

69. Szentleányfalvai lelkész és gondnok a presbytérium 1898. évi május hó 1-én tartott gyűléséből, 32. szám alatt hozott s az egyházközségi közgyűlés által 1898 junius hó 19-én tartott gyűlésből 6. sz. a. hozott határozatokat terjesztenek be.

Kérik, miszerint a presbytérium által hozott azon határozat erősittessék meg, a mely szerint a templom előtt és a templom keleti oldalán elnyuló kis teret a templom nyugoti oldalán is kibővitik, hogy az idővel nyilvános népkert czéljaira, közelebb pedig faiskola czéljára használható legyen.

A kibővitést a tanitó használatában levő kertből akarják. Az egyházközségi közgyűlés a tanitó kertjéből elvont résznek ugyanott kárpótlását mondotta ki, ugy, hogy a templom mind két oldalán nyer területet, de a keleti oldalán levő hosszuságából a tanitó is megnyeri a kárpótlást.

Eltekintve attól, hogy az egyházközségi közgyűlési határozat a presbyteriummal ujabban közlendő lett volna s igy talán a megegyezés létre jött volna, egyházmegyénk közgyűlése azon telek rendezést fogadja el, a mely által a tanitói kert területében változást nem szenved, mert igy a presbytérium abbeli óhajtásának is, hogy a templom körül kertet létesit, elég lesz téve.

70. Az egyházmegyei tanügyi bizottság, — az egyházkerület tanügyi bizottságához leendő eljuttatás czéljából — beterjeszti az egyházmegye iskoláinak 1897/8-ik isk. évi állapotát feltüntető részletes jelentését.

A bemutatott részletes jelentés az egyházkerület tanügyi bizottságához felterjesztetik.

71. Olvastatott a számvevőszék következő jegyzőkönyvi jelentése:

„Jegyzőkönyv

felvétetett Nagy-Szalontán 1898 augusztus 30-án a nagy-szalontai egyházmegye 1898 április 14-ik napján tartott gyűlése által visszautasitott egyházgondnoki számadások felülvizsgálása tárgyában:

Jelen voltak:

Kovács Károly számvevőszéki elnök,
Borbély László számvevőszéki tag és
Bagdi János előadó.

A vadászi, bajji, erdő-hegyi, fekete-tóti, szemlaki, k.-apátii, zsadányi, gyantai, kisházai számadásoknál észlelt hiányok és szabálytalanságok részint pótlás részint felvilágositó nyilatkozatok által pótoltattak és kiegészittettek, miért is ezen számadásokra az illető gondnokoknak a számvevőszék a felmentvényt megadni véleményezi.

Az egyházmegyei közgyűlés a felmentvényt a fentartandók fentartásával megadja.

Ellenben a széplaki egyház gondnoka Varga András a mult évi pénztári maradvány 15 frt 32 krral saját bevallása szerint elszámolni nem tud, mivel azt saját czéljaira forditotta. A presbyteri gyűlés tőle az összegről kötelezvényt vett át és a számvevőszékre bizza annak el vagy nem fogadását.

A számvevőszék utasittatni kivánja a presbytériumot az összegnek azonnali behajtására.

Az egyházmegyei közgyűlés a számvevőszék javaslatát a magáévá teszi.

A gyantai alapitványi számadások mellé semmiféle ellennyugták mellékelve nincsenek. Pótlás végett visszaadatik azzal, hogy számadó a hiányokat haladéktalanul pótolja s a szükséges ellennyugtákkal felszerelve, számadását ujból terjessze be, különbeni fegyelmi eljárás terhe alatt.

Az egyházmegyei közgyűlés a számvevőszék javaslatát magáévá teszi.

K. m. f.

Kovács Károly,
Borbély László,
Bagdi János
jegyző és előadó.“

72. A feketetóti egyház lelkészlak épitésből származott adósságának törlesztésére, addig is, mig a kilátásba helyezett tőkesegélyt megnyerhetné, 400 frt közalapi segélyt kér.

Egyházmegyénk közgyűlése a fekete-tóti egyházat, tekintettel az egyháztagok nyomasztó szegénységére, az utolsó tiz év alatt hozott jelentékeny áldozataikra s idegen elemek közé ékelt helyzetére, addig is, mig a kért tőkesegélyt, melyre előjegyeztetett, megkaphatná, 120 frt közalapi segélyre melegen ajánlja.

73. A pankotai egyház, hogy templomépitésből származott adósságát törleszthesse, addig is, mig a kért tőkesegélyt megnyerhetné, 200 frt közalapi segélyt kér.

A pankotai egyházat, tekintettel arra, hogy idegen elemek közé van ékelve, tagjai szegénysorsuak, kik az utolsó tiz évben erejöket felülhaladó áldozatot hoztak egyházuk fentartására, addig is, mig a kilátásba helyezett tőkesegélyben részesittetnének, 80 frt segélyre melegen ajánlja egyházmegyénk közgyűlése.

74. A tárkányi egyház iskolaépitésből származott adóssága törlesztésére s közszükségletei fedezésére 450 frt közalapi segélyt kér.

Tekintettel arra, hogy ezen egyház idegen elemek közé van ékelve, s hogy tagjai egyházuk s iskoláik fentartására jelentékeny terhet hordoznak: 100 frt közalapi segélyre melegen ajánltatik.

75. A nyégerfalvai leányegyház, iskolaépitésből fenmaradt adóssága kifizetésére s közszükségletei fedezésére 100 frt közalapi segélyt kér.

Ezen kisded leányegyházat, tekintettel arra, hogy idegen elemekkel van körülvéve, tagjai igen szegények, kik egyházuk s iskolájuk fentartására sulyos terhet emelnek: 60 frt közalapi segélyre melegen ajánja egyházmegyénk közgyűlése.

76. Hajdú Elek vadászi, Diószegi Mihály gyantai lelkészek, hogy filiáikat gondozhassák, — a fekete-tóti és pankotai egyházak, hogy adósságaikat törleszthessék, egyházkerületünk segélyegyletéhez segélyért folyamodnak s ily czélból benyujtott kérvényeiket a segélyegylet választmányához pártolólag felterjeszteni kérik.

Egyházmegyénk közgyűlése úgy Hajdú Elek vadászi s Diószegi Mihály gyantai lelkészeket, mint a fekete-tóti és pankotai egyházakat 50—50 forint segélyre melegen ajánlja.

77. Sípos János belényes-ujlaki lelkész, hivatkozva különféle elemi csapások miatt szenvedett káraira s igen népes családjára, a rendkivüli esetekre fentartott államsegélyből 70 frt segélyt kér.

Folyamodó lelkész kérelmének teljesitését melegen ajánlja egyházmegyénk közgyűlése.

78. Sípos János belényes-ujlaki lelkészt

tekintettel csekély fizetésére, népes családjára, szenvedett káraira, a esekélyebb javadalmazású lelkészek felsegélésére adott államsegélyből leendő részesítésre melegen ajánlja egyházmegyei közgyűlésünk.

79. A szemlaki egyház presbyteriuma jóváhagyás és végleges megerősités végett beterjeszti a vegyes iskolatanitóság 3 példányban kiállitott, 868 frtra értékelt, módositott díjlevelét, mely szerint a presbyterium 1898 jul. 10-én tartott ülésében hozott határozata értelmében, a tanító használatában levő 16 kat. hold föld helyett 400 forintot fizet ezután tanitójának az egyház pénztárából, évnegyedes részletekben.

A szemlaki presbyterium ezen határozatát jóváhagyja és megerősiti egyházmegyénk közgyűlése; minthogy azonban a díjlevél kiállitása, értékelése és felbélyegzése hibás, amennyiben az ötöd éves korpótlék is felvétetett abba, holott az a tanítói törzsfizetéshez nem számitható, — továbbá, mint a régibb és ezen díjlevél összehasonlításából kitűnik, az ezen díjlevél 5. pontja alatt felvett „Temető és káposztáskert használata“ (50 frt), valamint a 7. pont alatt felvett „stóla“ (50 frt) rendkivül magasra van becsülve s végül, mivel a díjlevél eredeti példánya kevés értékű (2 frt 50 kros) bélyegjegygyel van ellátva: mindezek alapján e díjlevelet újabb kiállítás, helyesebb értékelés s törvényszerű felbélyegzés végett a presbyteriumhoz visszaküldeni rendeli egyházmegyénk közgyűlése; — egyszersmind megbízza és felhatalmazza esperest, hogy ha az így kijavítandó díjlevél hozzá felterjesztetik, azt, az egyházmegye közgyűlése nevében hagyja jóvá s az egyházi törvény 253. §-a értelmében véglegesen erősitse meg s annak egy példányát az egyházkerület levéltára részére, a püspöki hivatalhoz terjessze fel.

80. Varga Károly ágyai tanitó, mint egyházmegyénk tanitói segélyegyletének elnöke, beterjeszti a segélyegylet 1897/8. évi állapotát feltüntető részletes jelentését, mely szerint:

a) a nagyméltóságu vallás- és közoktatásügyi minisztérium 500 frtos adományáról szóló kimutatását 1898. márcz. 9-én az esperesi hivatalhoz beterjesztette;

b) a segélyegylet, 40 éves fenállásának emlékezetét, f. évi julius 8-án tartott közgyűlésében, megünnepelte, mely alkalommal Balogh István egyleti tag az egylet részére 100 koronás alapitványt tett, mely is „Balogh István és fia Jenő alapitványa“ czimen kezelendő. Csatolja az alapitólevél egy példányát, oly czélból, hogy az az alapitványt tevő óhajtásához képest, az egyházmegye levéltárában helyeztessék el;

c) a segélyegylet számadását, melyet egy példányban szintén csatol, f. évi ápril hó 30-ikán, két egyleti taggal együtt, megvizsgálta, rendben találta s azt a május hó 9-ik napján tartott választmányi- s a julius hó 8-án tartott közgyűlés elé terjesztette, melyek a számadást kifogástalannak találták s jóváhagyták. E számadás szerint:

1898. május 1-én a segélyegylet tőkéje az alapitványokkal együtt	23275 frt 01 kr.
Tőke szaporodás ezen évben	461 „ 87 „
Segélyezésre, 29 segélyezettnek kiadatott	1305 „ 43 „
Vegyes kiadás volt	258 „ 04 „
Összes kiadás:	1563 frt 47 kr.

d) Végül panaszolja, hogy 1898-ban virágvasárnapi perselypénzt mindössze 3 egyház küldött; intézkedést kér arra nézve, hogy az egyházak gondnokai e perselypénzt pontosan szolgáltassák be.

Segélyegyleti elnök jelentése általában jóváhagyó tudomásul vétetik. A segyélyegylet 40 éves fenállása felett egyházmegyénk közgyűlése is kifejezi örömét; Balogh Istvánnak ezen alkalomból a segélyegylet javára tett 100 koronás alapitványáért közgyűlésünk is köszönetet mond s az alapitó levél beterjesztett példányának levéltárában készséggel ád helyet; — végül utasitja egyházmegyei közgyűlésünk az egyházak lelkészeit és gondnokait, hogy egyházmegyénk 1886. évi nyári közgyűlésének 10. számu határozatához képest, a virágvasárnapi persely-pénzt a tanitói segélyegylet pénztárába pontosan beküldeni tartsák állásukból folyó kötelességüknek.

81. Hajnal Imre pankotai, Borbély Imre mező-gyáni, Kiss István n.-szalontai tanitók s Vasvári Béla n.-szalontai orgonista-kántor állomásaikon leendő végleges megerősittetésöket kérik.

Beterjesztett okmányaik s az illető presbyteriumok választása alapján, az egyházi törvény 431. §-a értelmében véglegesen megerősittetnek, azon megjegyzéssel, hogy az 57—1892. számu egyházmegyei végzés értelmében, az egyházmegyei tanitói gyámintézetbe mindnyájan belépni kötelesek.

82. Nyeste István gymn. V. osztályu, Kenéz Sándor gymn. VII. osztályu debreczeni tanulók, az 1898/9-ik iskolai évre, egyházmegyénk alapitványára leendő fölvétetésöket kérik.

Folyamodók közül egyházmegyénk alapitványára, az 1898/9-ik iskolai évre, Nyeste István gymn. V-ik osztályu tanuló vétetik föl; miről a debreczeni főgymnasium igazgatósága, ezen végzés megküldésével, értesittetik.

83. Ágyai lelkész 103/1898 sz. a. beterjeszti a lelkészlak Ujj János mérnök által készített tervét s a költségvetést, beterjeszt egy árlejtési jegyzőkönyvet és árlejtési feltételeket, melyet több presbyter aláirt, beterjeszti az ezen árlejtési feltételek alapján készitett épitkezési szerződést, kéri az épitkezésnek 3945 frt 81 kr költségvetési összeg keretén belül engedélyezését.

Eltekintve attól, hogy Ágya egyházközséget tekintve, ezen igen fontos épitkezés engedélyezése előtt az e. m. közgyűlés egy könnyen áttekinthető tervrajz készittetését, vagy a benyujtott rajznak megfelelő alakban, ha másolatban is, beterjesztését az ágyai presbyteriumtól elvárta

volna, de tekintve azt, hogy az árverési feltételek és az építési szerződés szerint az ide be nem mutatott 47/1898 sz. presbyteriumi végzéssel a tervet és költségvetést módosították, — végre tekintve azt, hogy a lelkészlaknak a 47/1898 sz. határozat szerint módosított építésére vonatkozólag sem presbyteriumi, sem egyházközségi közgyűlési határozatok beterjesztve nem lettek, egyházmegyénk közgyűlése az Ágyán 1898. évi augusztus hó 17-én egyfelől a lelkész és gondnok, másfelől Nátházy Ferencz gyulai kőmíves mester között létre jött, a vállalkozónak 1435 frt munkabért biztosító szerződést jóvá nem hagyja, az építkezést ezúttal nem engedélyezi.

Egyben figyelmezteti a presbyteriumot, hogy a beterjesztett építkezési szerződéstől a jóváhagyást megtagadni lenne kénytelen azon esetben is, ha a presbyterium emez építkezést a 34/1898 sz. e. m. végzés szerint csak 3000 frtot kitevő építési költségtől eltérőleg 3945 frt 81 krra felemelte volna, mert az építési szerződés 2. pontjában foglaltak szerint az építtető egyház nem gondoskodott kellőleg arról, hogy az épület a vállalati összegből felépíthető legyen.

Ugyanis: vállalkozónak a midőn a falakat kivül-belül bevakolja, de egyetlen ajtót, ablakot fel nem akaszt, a szobák padozata még hiányzik, a kályhák még beállítva, a takaréktűzhely, a csatorna stb — még elkészítve nincsenek, bánatpénzével együtt már csak 427 frtja van benn, a mi a 840 frt 80 krra tervezett asztalos munka, 60 frt 90 krra tervezett bádogos munka és 100 frtra felvett 5 hálya beállítási költséggel arányban egyáltalán nem áll.

Mennyiben tehát az építkezést a presbyterium a tervtől eltérőleg módosította, továbbá az erre szükséges tőkével rendelkezik, és az építést el is határozta, útasíttatik, hogy vállalkozóval szemben a maga részére kedvezőbb fizetési feltételeket eszközöljön ki.

Útasítja továbbá egyházmegyénk közgyűlése a presbyteriumot, hogy a hivatkozott, de be nem mutatott presbyteriumi és egyházközségi közgyűlési végzéseket megfelelő formában, a gondnok és 2 presbyter hitelesítésével is ellátva, végre az árlejtési hirdetés megtörténtére, közzétételére vonatkozó igazolványokat s pedig az erre vonatkozókat együttesen csomagolva és a tervrajzot tentával vagy festékkel kirajzolva, vagy újra készíttetve, úgy hogy az jóváhagyásnak alapjául elfogadható s a törvény rendes útján későbbi időben is bizonyító okmányul tekinthető legyen, terjessze be az esperesi hivatalhoz, kit egyházme-

gyénk közgyűlése ezennel felhatalmaz arra, hogy az ágyai lelkészlak építés ügyét a kijelölt hiányok pótlása után az egyházmegye nevében jóvéhagyhassa, az építést, ha a terven a megfelelő módosítás is kitüntettetik, és eme módosítást a presbyterium és egyházközségi közgyűlés is elfogadták, engedélyezhesse.

84. A jegyzőkönyv hitelesítésére

Széll Kálmán esperes elnöklete alatt, a jegyzők közbenjöttével, Dr. Balogh Elek, Böszörményi Lajos és Hadházy Kálmán tanácsbirák fölkéretnek.

Jegyzőkönyv,

mely felvétetett a nagy-szalontai ev. ref. egyházmegye 1898 augusztus 31-én Nagy-Szalontán tartott

bírósági üléséről.

Jelen voltak: Széll Kálmán esperes és Tisza Kálmán egyházmegyei egyházmegyei gondnok elnöklete alatt: Balog Ambrus, Márk Ferencz, Nagy Imre, Böszörményi Lajos, Sípos Imre, Hajdu Elek lelkészi, — Benedek László, Dr. Balogh Elek, Hadházy Kálmán, gróf Tisza Kálmán világi tanácsbirák.

85. Az okányi egyházi hivatalnokok legeltetési ügyében Tisza Kálmán egyházmegyei gondnok mint elnök kijelenti, hogy fia gróf Tisza Kálmán egyházmegyei tanácsbiró e tárgyban nem gyakorolja birói jogát. Széll Kálmán esperes, miután e tárgyban már intézkedett, Nagy Imre egyházmegyei tanácsbiró — mint ki ez ügyben a hely szinén mint egyházlátogató közbenjár, Márk Ferencz okányi lelkész, mint érdekelt fél, e tárgy birói elintézésébe nem folyhatnak be.

Elnök az ügy előadására, esperesileg megbizott Balog Ambrus tanácsbirót felhivja, — annak előre bocsátása után, hogy az érdekelt felek, u. m.: panaszlók részéről Haragos László és Kincses László okányi lakosok, az egyház belhivatalnokai közül Márk Ferencz lelkész, Szőke János és Kis Gábor tanitók megidéztettek s megjelentek.

Balog Ambrus előadó ismerteti az ügyet.

Haragos László és 15 társa okányi lakosok, 1897 február 9-én ajánlott levélben panaszos kérvényt terjesztettek be az esperesi hivatalhoz, melyben az okányi egyház 1897. évi költségelőirányzata 22-ik tétele alatt, a belhivatalnokok legelőkártalanitására felvett 80 frtot töröltetni, ellenkező esetben pedig ezen ügyben vizsgálat elrendelését kérik; mert a tagositási jegyzőkönyv tanusága szerint a lelkésznek 36 hold szántó és 12 hold legelője van, de ezen legelőjárandóság tényleg benfoglaltatik a részére kimért földterületben. A belhivatalnokok legeltetési joga eddig úgy gyakoroltatott, hogy a mennyi jószáguk volt szabadon, minden korlátozás nélkül

legeltessék; de legeltetési jogukat el nem adhatták. Lelkész pedig azon okból, mert legeltetést joga dijjlevélben foglaltatik, azt szabadon akarja értékesíteni, úgy, hogy amennyiben elég jószága nincsen, feles legeltetési jogát másnak eladja; miben őt Okány község elöljárósága meggátolta, visszahajtatván a legelőről a bérlők jószágait.

Ehez járul, hogy az esperesileg megerősitett költségelőirányzat alapján az okányi belhivatalnokok, a természetben föl nem használt legeltetési jogok kárpótlására 80 forintot követelnek, a mi panaszlók szerint igazságtalan; mert eddigi gyakorlat szerint, legelői illetőségűket el nem adhatták, és mert az általuk természetben föl nem használt legelőért kárpótlás nem illetheti őket, mert igy legelői illetőségük kétszeresen, sőt háromszorosan volna értékesítve.

Panaszt emelnek az 1897-ik évi költségelőirányzatot tárgyaló presbytériumi ülés végzése ellen, mert maga a presbyteri gyülés rendszeresen nem volt összehíva, a gyülés tárgya irásbelileg nem volt közölve, 8 napi szemlére nem volt kitéve, a jegyzőkönyv se volt senki által hitelesítve és a gyülés tagjai kivétel nélkül tiltakoztak a belhivatalnokok legelői kártalanítására felvett 80 forint ellen.

Ezen panaszos kérelmet, nyilatkozat, s a helyzet teljes felvilágosítása, illetőleg saját hatáskörében leendő elintézés végett, azzal tette át esperes a lelkészi hivatal utján az okányi ev. ref. presbyteriumhoz visszavárólag, hogy nyilatkozata beterjesztése alkalmával, csatolja az ügyiratokhoz a presbytérium 1897 január 10-én tartott ülésének az 1897. évi költségelőirányzatra vonatkozó végzését is.

Okányi lelkész 63—1897. sz. a. márczius 5. visszaterjeszti ezen panaszlevelet az egyházi hivatalnokok nyilatkozatával, mely szerint panaszlók minden állitása valótlanság; hiteles bizonylatban kimutatják a tagositási jegyzőkönyv és a kataszteri birtokív másolatának csatolásával, hogy a tagositáskor részökre megadatott legelő nincsen tényleges használatukban, azért kérik a legelőért való kárpótlást dijjlevelök alapján.

Több becsatolt bizonyitványnyal igazolják, hogy ők előző években az általok természetben föl nem használt legelőt eladták, és midőn az 1895. évben az általok eladott legelői illetőség használatában a bérlőt a községi elöljáróság meggátolta, illetőleg annak jószágait visszahajtatta a legelőről, fordultak a szabályszerü egyházlátogatás alkalmával az espereshez elégtételért, ki oda utasította őket, hogy dijjlevelök alapján követeljék az egyházi elöljáróságtól a legeltetési jog kárpótlását, s az 1895. évben e czimen 62 forint, 1896. évben 70 forint minden ellenmondás nélkül ki is fizettetett részökre.

Csatolják az 1897 január 10-iki presbyteri gyülés jegyzőkönyvét, mely szerint 19 jelenlevő presbyter közül 3 (Kincses László, M. Székely István és Cs. Kincses Gergely) kivánta a kérdéses 80 forint legelői kárpótlás törlését, a többi 16 presbyter elfogadta azt.

Csatolják Kincses József egyháztag azon nyilatkozatát, melyben eskü alatt állitja, hogy az 1897. január 10-én tartott presbyteri gyülésre,

melynek tárgya a f. évi költségelőirányzat volt, — irott meghivón a presbyterium minden tagját meghivta.

Végül csatolják az 1897. február 24-én tartott presbyteri gyűlés 8. sz. jegyzőkönyvét, melyben esperesi felhivás folytán, a legeltetési ügyben beadott panaszos kérvényre vonatkozólag, a presbyterium egyhangulag azon nyilatkozatot tette, hogy: a belhivatalnokoknak sem a legelőt nem adta, sem el nem vette, hanem a 80 forint legelő kártalanitás törlését kivánja

1897. márcz. 8-án 146. sz. a. utasitotta esperes az okányi lelkészi hivatal utján a presbyteriumot, hogy — mivel Haragos László és társai panaszlók azt állitják, hogy a tagositási jegyzőkönyv tanusága szerint is a lelkésznek 36 hold szántó- és 12 hold legelő földje van, s a legelő járandóságok, a tényleg részökre kimért földterületben benfoglaltatnak; s mert az egyházi hivatalnokok nyilatkozatához csatolt urbéri örök egyezség beterjesztett kivonata szerint, lelkésznek 36, — fitanitónak 18, leánytanitónak 18 hold szántó-, — lelkésznek 1, — fitanitónak $^1/_8$, — leánytanitónak $^1/_8$-ad telki illetőség után, telkenként 1200 □ ölével kimérendő 12 hold legelő adatik ki; — a kataszteri birtokiv szerint pedig a lelkész használatában 40 hold és 1181 □ öl, — a fitanitóéban 21 hold 672 □ öl, a leánytanitóéban 21 hold 761 □ öl van, és igy a lelkész illetőségéből 7 hold és 19 □ öl, — a fitanitóéból 2 hold 528 □ öl, — a leánytanitóéból 2 hold 339 □ öl (1200 □ ölével) hiányzik: — a főkérdés volt itt megtudni, tényleg mennyi föld van az egyházi hivatalnokok használatában? Miért is hivatalból elrendelte, hogy az okányi presbyterium szakértő mérnökkel méresse fel az egyházi hivatalnokok használatában levő földek területét, és azt hozzá terjeszsze be, hogy igy a tényleges birtoklás s az urbéri egyezség és a dijlevelek egybevetése alapján lehessen ezen ügyben igazságos s mindkét felet megnyugtató intézkedést tenni.

Okányi lelkész 1897. márczius 23-án 93. sz. a beterjeszti az okányi presbyterium 12—1897. sz. azon határozatát, hogy — mivel a presbyterium az esperes átiratának adataiból előre meggyőződött arról, hogy a belhivatalnoki földek az 1867. szeptember 11-én kelt urbéri egyezség szerint nincsenek meg, — a földek felmérését nem foganatositja, s igy a hatósági rendeletnek 10 szóval 1 ellenében nem engedelmeskednek, s a „nem"-mel szavazók a legelőt továbbra is megtagadják.

1897. márczius 25-én az esperes 187. sz. a. fölhivta és kötelezte az okányi lelkészt és gondnokot, hogy ápril hó 7-én, d. e. 9 órakor, egy pár önkéntesen vállalkozó presbyterrel keressék föl ügyök megbeszélése végett. Ezen kisegitő módhoz azért folyamodott, mert ezuttal még nem akart élni azon jogával s illetőleg nem akarta alkalmazni azon kötelességét, hogy a hatósági rendelet iránt az engedelmességet megtagadó presbyterium ellen a fegyelmi vizsgálatot elrendelje.

1897. ápril 9-én okányi lelkész, gondnok és két presbyter: Kincses Gergely és Kincses László a fentebbi esperesi rendelet folytán megjelentek az esperesi hivatalnál és megigérték, hogy az egyházi hivatalnokok

használatában levő földeket hiteles mérnökkel fölméretik, és az arról szóló térrajzot az esperesi hivatalhoz beterjesztik, mely alkalommal békülékeny hajlam volt észlelhető az okányiaknál.

1897. szeptember 4-én az okányi lelkész 271. sz. a. beterjeszti az okányi egyházi hivatalnokok használatában levő földek hiteles mérnöki fölmérését, mely szerint:

1. a lelkészi használatban levő föld területe katasztrális holdban = ... 30 hold 1330 □ öl,
vagyis 1200 □ ölével = ... 40 hold 1330 □ öl;
tehát az urbéri örök egyezség szerint a kikötött 48 (1200 □ öles) holdig hiányzik 6 (1200 □ öles) hold és 1070 □ öl;

2. a fitanitó használatában = 15 kat. hold és 1515 □ öl,
vagyis 1200 □ ölével = 21 hold és 315 □ öl;
tehát az urbéri örök egyezség szerint a kikötött 24 (1200 □ öles) holdig hiányzik 2 (1200 □ öles) hold és 985 □ öl;

3. a leánytanitó használatában = 16 kat. hold és 192 □ öl,
vagyis 1200 □ ölével = 21 hold és 592 □ öl;
tehát az urbéri örök egyezség szerint a kikötött 24 (1200 □ öles) holdig hiányzik 2 (1200 □ öles) hold és 608 □ öl; a mely területeknek legeltetési joga vagy természetben megilleti az egyházi hivatalnokokat, vagy azokért a megfelelő kárpótlás.

1898. január 31-én 53. sz. a. az esperesi hivatalhoz beterjesztetett az okányi egyház 1898. évi költségelőirányzata, melyben az egyházi hivatalnokok legelőkártalanitására 80 forint volt felvéve; ezen költségvetést jóváhagyva 1898. február 1-én 53. sz. a. visszaküldötte az esperesi hivatal az okányi lelkészhez és igy méltán abban a meggyőződésben lehetett, hogy az évek óta fenforgó legeltetési ügy békés uton elintéztetik.

Azonban f. év junius havában a törvényszerű egyházlátogatás alkalmával, egyfelől az okányi egyházi hivatalnokok, másfelől a presbyterium kérte, hogy a belhivatalnokok legeltetési joga tárgyában beterjesztett beadványuk egyházhatósági elintézést nyerjen; mely alkalommal a visitatió felhivta a presbytereket, hogy a községi képviselet utján igyekezzenek a belhivatalnokokat régi jogaik természetes gyakorlatába visszahelyezni, hogy azok dijlevélszerűleg biztositott jogaikat minden megszoritás nélkül élvezhessék.

Ezek után elnök felhivta Haragos László és Kincses László megjelent panaszosokat, valamint Márk Ferencz lelkészt, Szőke János és Kiss Gábor tanitókat, hogy a panasz vagy a védelem támogatására előterjesztésöket tegyék meg.

Kincses László — a kérvényben foglalt panasz megujitásával, — a költségelőirányzatból a legelő kártalanitására fölvett 80 forint törlését kéri.

Márk Ferencz lelkész, Szőke János és Kiss Gábor tanitók ujabb előterjesztést nem tesznek.

A bíróság zárt ülésben, az előadó javaslatának meghallgatásával, tanácskozás után egyhangulag a következő itéletet hozta:

Itélet:

Panasztevőknek azon kérését, hogy az okányi egyház költségelőirányzatába a belhivatalnoknk legelőkártalanitására fölvett 80 forint töröltessék, egyházmegyénk közigazgatási bírósága elutasitja.

Ugyanakkor az okányi egyház presbyteriumának kötelességévé teszi, hogy a belső hivatalnokok legelő kárpótlásának fedezetéről — a mennyiben a legelő természetbeni használatát az egyház belhivatalnokai igénybe nem vennék — gondoskodjék, hogy az okányi lelkész és két tanitó a dijleveleikben biztositott legeltetési jogaik megszoritás nélkül való gyakorlásába visszahelyeztessenek.

Indokok:

A hiteles mérnöki felmérés kétséget kizárólag bizonyitja, hogy az urbéri örök egyezség szerint kikötött földterületnél a lelkész 6, a fitanitó 2, a leánytanitó 2 holddal kevesebbet használ, mint a mennyi jog szerint illetné. — Minthogy pedig az úrbéri örök egyezség szabad tetszésére bizza a lakosságnak, hogy összes birtokát — a legelő illetőséggel együtt — egy tagban, vagy a legelőt külön veheti ki: kétségtelen, hogy az a terület, — a mennyivel a belső hivatalnokok szántóföldje a meghatározott területnél kevesebb, az osztatlanul használt legelő közös területébe van befoglalva, és igy lelkésznek 6, a fi- és leánytanitónak 2—2 hold osztatlan legelő használatához elvitázhatatlan joga van.

Mivel az egyházi törvény 27. §-ának 5-ik pontja szerint „mindenféle fizetéseknek a meghatározott időben pontos kiszolgáltatása“ a presbyterium kötelessége; minthogy a dijjlevelek csonkitatlan megtartásáról a presbyterium, mint az egyházközség jogos képviselete tartozik szavatolni: a belhivatalnokok részére a dijjlevélben kikötött jövedelmeknek és igy ez esetben a legelő kárpótlásnak — kiszolgáltatásáról a presbiterium állásából kifolyólag gondoskodni tartozik.

Igazolva van az a körülmény is, hogy az 1895. év előtt a belhivatalokok az általok természetben fel nem használt legelő használatával szabadon rendelkeztek, eladhatták vagy elajándékozhatták. Midőn maga a képviselő-

testület határozta el, hogy egy hold legelő ára 8 forint: igaztalanság volna, ha Okány községében legelőilletőségének jogos használatával és értékesítésével, mindenki szabadon rendelkeznék, csak a be lhívtalnokok nem. Bíróságunknak tehát a belhívatalnokok által föl nem használt legelő után való kártalanításra a presbyteriumot illetékesnek és kötelezettnek kellett kimondani, mert a presbyterium felelős a díjlevélben kétoldalú szerződés erejével megállapitott javadalmaknak pontos és csonkitatlan kiszolgáltatásáért.

Tévesnek bizonyult panasztevőknek azon állítása, hogy az egyház belhivatalnokai kétszeresen, sőt háromszorosan élvezték volna legelő illetőségöket, mert csak annyiban nyertek az egyháztól kárpótlást, a mennyiben legeltetési jogaikat természetben nem élvezhették.

Továbbá tévesnek bizonyult panasztevőknek azon állitása is, hogy az 1897. évi költségelőirányzat 22-ik tétele ellen — mely a legelő kárpótlási összegről szól, — az összes jelen levők tiltakoztak az 1897. évi január 10-iki presbyteri ülésen; mert a 7. sz. a. mellékelt hiteles jegyzőkönyvi kivonat szerint 19 tag közül csak 3 tag ellenezte azt. A 8. sz a. nyilatkozatban pedig Kincses József egyházfi esküvel is kész bizonyitani, hogy az 1897 január 10-ki ülést irott meghívón hívta össze, melynek tárgya a költségelőirányzat volt, s az olvasni nem tudó presbytereknek ezt élőszóval is kijelentette. Tehát a panasztevőknek úgy alaki, mint érdembeli e tárgyú kifogásait el kellett ejteni.

Haragos László és Kincses László panaszosok, Márk Ferencz lelkész, Szőke János és Kis Gábor tanitók, a bíróság nyilt ülése elé hívatván, az ítélet előttök elnök által élőszóval kihirdettetett, mely ítélet ellen Kincses László és Haragos László panaszosok felebbezésöket jelentették be.

Az egyházmegyei közigazgatási bíróság e tárgyban hozott ítélete, a mellékletekkel együtt, a főtiszteletű egyházkerület bíróságához, — mint felebbezett ügy — felterjesztetik.

86. Elnök, Széll Kálmán esperes előterjeszti, hogy Arad megye közigazgatási bizottsága Pikó Mihály szent-leányfalvai lakos panaszos ügyét egyházmegyénkhez tette át s ő azt, mint közigazgatási birósági ügyet Hadházy Kálmán tanácsbírónak osztotta ki; felhivja azért az előadót az ügy ismertetésére.

Előadó az iratokból konstatálja, hogy a panaszlott egyház presbytériuma és panaszos Pikó Mihály szabályszerüen megidéztettek s meg-

jelentek és pedig a presbytérium részéről Szondy Géza lelkész, a presbytérium meghatalmazása alapján.

Ezután az ügyet következőkben ismerteti :

Aradmegye közigazgatási bizottsága 1722/898. k. b. szám alatt a a n.-Szalontai ev. ref. egyházmegyéhez tette át Pikó Mihály szent-leányfalvai lakosnak a megye alispánja előtt, 1898. évi május hó 3 án szóval előterjesztett panaszos ügyét, az abban lejáratott közigazgatási vizsgálatra vonatkozó összes iratokkal együtt.

Pikó Mihály az aradmegyei alispáni hivatal előtt a szent-leányfalvai presbytérium ellen arról panaszkodik, hogy ő a mult évben csak 48 liter buza, 48 liter árpa és pénzben 1 frt 92 kr egyházi adót és 40 kr domesticát fizetett; majd a vizsgálat során történt kihallgatása alkalmával beismerte még, hogy templomépitési járulék czimen is fizetett, a mult évre esőleg 7 frt 50 krt, s miután a f. évi január hó 8-án az ev. ref. egyház kebeléből kilépett, az ellene a f. évre kivetett 48 liter buza, 48 liter árpa, 16 frt 92 kr és 75 kr egyházi adó, 40 kr domestica és 6 frt közmunkaváltság — teherből ő csupán a 48 liter buzát, 48 liter árpát, 1 frt 92 krt, mint egyházi rendes adót és 40 kr domesticát tartozik megfizetni.

A vizsgálat során a panaszlott presbytérium részéről lelkész s a községi biró, ki egyszersmind presbyter is, kihallgattatván, azt adták elő, hogy a presbytérium már 1897. évi deczember hó 19-én tartott ülésében megállapitotta az 1897. évi egyházi adó és közmunkaváltság kivetést s a presbytérium 1898. évi augusztus hó 28-án tartott gyűlésében hozott határozattal azt állapitotta meg, hogy Pikó Mihály az 1898. évi kivetésről azonnal értesittetett s a törvényszerü idő alatt a kivetés ellen fel nem szólalt, igy ügye a presbytérium előtt, hol ez első fokban elintézendő, még tárgyalva nem volt.

Lelkésznek Aradmegye alispánjához és a községi elöljárósághoz intézett felvilágositó átirataiból, de különösen a f. augusztus hó 28-án tartott presbyteri gyűlés határozatából megállapitható, hogy az 1898. évre kivetett 15 frt egyházi felemelt adóból, a melynek kulcsa a mai napon tartott gyűlésünkben nem nyert megerősitést, csak $^1/_3$-ad rész: 5 frt képez templomépitési költséget, mig a $^2/_3$-ad rész: 10 frt az egyház régi tartozásainak 5 év alatt egészben kifizetése esetén terheli a három fél teleppel biró panaszost.

A 40/897. számu egyházmegyei közgyűlési végzéssel jóváhagyást nyert a szent-leányfalvai közmunka-szabályrendelet s e szerint Pikó Mihály, mint három $^1/_4$ teleppel biró egyháztag 1897—1901. években jogosan terhelhető meg 3 szekeres napszámmal, s miután annak teljesitésére, a községi elöljáróság által is igazoltan, felszólittatott, a megfelelő érték: 6 frt, panaszost terheli.

Az 58/896. sz. egyházm. végzésben felhatalmazást nyert a szentleányfalvai presbyterium, hogy a templomépitési költségek 4549 frt 98 krban — és pedig ebből 500 frt már az 1896. évben, 4049 frt 98 krt pedig a közalapból nyert 2000 frt segélyen kivül, illetőleg ennek leszámi-

tásával 2049 frt 98 krt az egyháztagok adóképességének figyelembevétele mellett, — több évre felosztva, de esetleg egyszerre is, az 1897. évre rendkivüli adó alakjában kivettesse és behajthassa.

Az 1898. évi költségelőirányzat megerősitve hiteles másolatban az irások közt van; abba a templomépitési adósságból ez évre 1000 frt törlesztése befoglalva van, viszont a fedezet ugy mutattatik ki, a mint az a mai közgyűlés elé terjesztett, de elutasitott adókulcs szerint a presbytérium által megállapittatott. vagyis e szükséglet ugy talál fedezetet, ha a három ½ teleppel biró egyháztagtól, mint panaszostól is e czimen: 15 frt és 75 kr vétetik be.

Mellékelve van a panaszos terhére kivetett egyházi adókról szóló, a lelkész által hitelesitett adófőkönyvi kivonat, de nincsen mellékelve a közmunkaváltság-kivetés nem eredetben, sem kivonatban.

Mellékelve van egy osztályos egyházi adókulcs azzal, hogy az 1898. év végéig érvényes; e szerint Pikó Mihály panaszosra évenként 1 frt 92 kr pénz, 48 liter buza, 48 liter árpa vethető ki.

Mellékelve van végre egy hiteles kimutatás, melyben a szent-leányfalvai ev. ref. egyház régibb terhe: 1806 frt 87 krban és a templomépitésből folyólag, a 35/898. sz. e. m. végzéssel engedélyezett 650 frt helyett felvett adósság 1000 frtban van kimutatva, a mely a szolgabirói hivatal által tartott vizsgálat során még 900 frtnak emlittetik.

Az ügy eképeni ismertetése után Tisza Kálmán e. m. gondnok, elnök felhivja érdekelt feleket, hogy netáni előterjesztéseiket tegyék meg.

Felek előterjesztést nem tettek s felhivásra a tanácskozási teremből eltávoztak.

Egyházmegyénk közigazgatási birósága zárt ülésben elfogadta előadónak a következő

határozati javaslatát:

Az 1895: XLIII. t.-cz. d) pontja értelmében a törvényesen bevett vallásfelekezetek bármelyikéből kilépett: köteles a kilépés idejét követő (5) ötödik naptári év végéig esedékes rendes egyházi járúlékát annak az egyháznak, a melyből kilépett, átszolgáltatni, de nem is terhelhető meg nagyobb járúlékkal, mint a mennyit a kilépés évében fizetni tartozott.

Ugyanezen törvényszakasz c) pontja értelmében köteles a kilépett az általa elhagyott felekezet egyházi vagy iskolai czéljaira fizetett, illetőleg elvállalt rendkivüli egyszersmindenkorra vagy időre szóló járúlékokat annak az időnek tartamára, vagy annak az összegnek erejéig, a meddig azekat elvállalta, — a község pénztárába kifizetni.

Ezekből folyólag, — tekintettel arra, hogy egyházmegyénk birósága az egyházi törvény 300. §-a értelmében, az egyházból kilépett félre kötelező határozatot nem hozhat, a

presbyterium elnöke vagy gondnoka ellen pedig panasz be nem adatott, a közlemények kapcsán Arad vármegye tekintetes közigazgatási bizottságát az iránt keresi meg, miszerint saját alárendelt hatósága, az illetékes járási főszolgabíró, illetőleg a község előljárósága útján Pikó Mihálytól, 1898 évi egyházi adótartozás czimen, az 1897. évi kivetéshez képest 48 liter búzát, 48 liter árpát, 1 frt 92 kr rendes adót, 40 kr domestikát, 5 frt a templomépítési költségből panaszost terhelő rendkivüli adót és 6 frt közmunkaváltságot szedessen be s azt a szentleányfalvai ev. ref. egyház gondnokához, nyugta ellenében szolgáltassa át.

Panaszos Pikó Mihály ezen összegek kifizetése alól nem menekedhetik, mert a 48 liter búza, 48 liter árpa és 1 frt 92 kr adó fennállását, jogosságát maga is beismeri, sőt annak fizetésére készségét is kinyilatkoztatta, de tartozik fizetni a domestikát is, mert az az egyházi törvény 264. §-a értelmében, panaszos ezen összeggel jogosan terheltetett meg; tartozik fizetni a 6 frt közmunkaváltságot is, mert a szabályrendelet értelmében a három fél teleppel birók Szentleányfalván 3 szekeres napszámot tartoznak szolgálni s panaszossal szemben igazolást nyert, hogy a fuvarozás teljesitésére felszólittatott, de azt teljesíteni megtagadta, — az annak megfelelő érték pedig 6 frtot tesz. — Végre tartozik fizetni az 1897. évi 7 frt 50 kr felemelt egyházi adónál kisebb összeget, az 5 frtot is, mert eme felemelt adó az 1896. évben elvállalt templomépitési adósságból származik.

Ezen végzés a nyomban behivott Szondy Géza lelkész és Pikó Mihály előtt Tisza Kálmán e. m. gondnok által meghirdettetvén, felek azt tudomásul vették s Arad megye közigazgatási bizottsága a közlemények, az előterjesztés és határozat kapcsán értesittetni rendeltetett.

87. Széll Kálmán elnök felhivja bírósagunkat, hogy az egyházi törvények 283. § a értelmében az időszaki tanács tagjait válassza meg, mert az 1897 szeptember 9-én történt választás hatálya egy év elteltével lejár.

Bíróságunk a rendes elnökségen kivül az időszaki tanácsba megválasztja rendes tagokúl: Balog Ambrus, Dr. Balogh Elek, Benedek László, — póttagokúl: Böszörményi Lajos, Nagy Imre, gróf Tisza István tanácsbírákat.

A 70, 71 számokat hitelesitette maga a közgyülés.

Az 24—62, 64—66, 72—82; 84, 75, 87 számokat szeptember 9-én, — a 63, 67—69; 83, 86 számokat szeptember 23-án hitelesitették Széll Kálmán ev. ref. esperes, Dr. Balogh Elek és Böszörményi Lajos egyházmegyei tanácsbírák.

Az 54, 55, 56, 57, 58, 59, 60, 61, 62, 64, 65, 66, 70, 84, 85, 87 számokat jegyzette: Nagy Imre, lelkészi főjegyző.

A 72, 73, 74, 75, 76, 77, 78, 79, 80, 81, 82 számokat jegyzette: Kozma Zsigmond, lelkészi aljegyző.

A 63, 67, 68, 69, 83, 86 számokat jegyzette: Hadházy Kálmán, világi főjegyző.

A 71 számot jegyzette: Bagdi János, számvevőszéki jegyző.

Mindezen számoknak (a 85 kivételével) az illető jegyzők előadói is voltak.

(II.)

Tárgymutató.

Imádság és a közgyűlés megnyitása után :
Ercsey Sándor emléke megörökíttetik. N. I.
54. Gyűlési képviselők igazolása. N. I.
55. Jelentés a meg nem jelent tagokról. N. I.
56. Tanácskozás sorrendjének megállapítása. N. I.
57 Egyházmegyei szavazatbontó bizottság jelentése. N. I.
58. Gr. Tisza Kálmán a világi aljegyzőségről lemond. N. I.
59. Esperesi jelentés a törvényszerű egyházlátogatásról. N. I.
60. Esperesi inditvány a szegény egyházak adóterhének csökkentése tárgyában. N. I.
61. Esperesi jelentés az elnökileg elintézett ügyekről. N. I.
62. Esperesi jelentés a scontro ügyekről. N. I.
63. Esperesi számadás az általa továbbitott pénzekről. H. K.
64. Vélemény a lelkészi árvaház felállitásáról. N. I.
65. Vadászi egyházgondnok kérvénye az egyház adósságának letörlesztése tárgyában. N. I.
66. Vadászi egyházgondnok kérvénye az egyházi hivatalnokok fizetésének lejebb szállitása tárgyában. N. I.
67. A szentleányfalvai egyház kérvénye, hogy adósságát öt év alatt fizethesse meg. H. K.
68. A szentleányfalvai egyház új adókulcsa nem erősittetik meg. H. K.
69. A szentleányfalvai egyház kérelme a templomtér és tanitói kert rendezése tárgyában. H. K.
70. Tanügyi bizottság évi jelentése. N. I.
71. Számvevőszék jelentése. B. J.
72. A fekete-tóti egyház közalapi segélykérvénye. K. Zs.
73. A pankotai „ „ „ K. Zs.
74. A tárkányi „ „ „ K. Zs.
75. A nyégerfalvai „ „ „ K. Zs.
76. Ref. segélyegyleti kérvények. K. Zs.
77. Sípos János b.-újlaki lelkész rendkivüli államsegélyre ajánltatik. K. Zs.
78. „ „ „ „ a csekélyebb javadalmazású lelkészek állami segélyére ajánltatik. K. Zs.

79. Szemlaki tanító módosított díjlevele. K. Zs.
80. Évi jelentés az egyházmegyei tanítói segélyegyletről. K. Zs.
81. Hajnal Imre pankotai, Borbély Imre mező-gyáni, Kis István n.-szalontai tanító s Vasvári Béla n.-szalontai orgonista-kántor állomásaikon véglegesen megerősittetnek. K. Zs.
82. Nyeste István debreczeni V. o. gymn. tanuló az egyházmegye alapitványára fölvétetik. K. Zs.
83. Ágyai lelkészlak tervrajza, költségvetése, s épitési szerződése. H. K.
84. Jegyzőkönyv hitelesitésére bizottság. N. I.

Bírósági ügyek:

85. Az okányi egyházi hivatalnokok legeltetési ügye. N. I.
86. Pikó Mihály szentleányfalvai lakos egyházi adóügye. H. K.
87. Időszaki tanács megalakítása. N. I.